

Förslag till
Kommunplan 2015-2018
Budget för 2015

Utgåva 5
2014-05-27

Inledning och beslut

Styrning, planering och uppföljning syftar till att ge Tyresöborna största möjliga nytta för skattepengarna. Kommunens uppdrag är att erbjuda service och tjänster av god kvalitet till kommunens invånare i olika skeden i livet. Helhetssyn, medborgarfokus och långsiktighet ska säkerställas. Med en gemensam vision och strategiska målområden blir det lättare att kommunicera mål och strategier med medborgarna. För att resurserna ska utnyttjas effektivt och ge högsta möjliga kvalitet är det viktigt att medarbetare på alla nivåer involveras och är delaktiga i kvalitetsarbetet.

Målstyrningen i kommunen sker i allt väsentligt enligt den styrprocess som godkändes av kommunfullmäktige den 14 april 2011. Planeringsförutsättningarna uppdateras årligen, och en ny ekonomisk plan fastställs av fullmäktige. Kommunplanen bygger på förutsättningar avseende ekonomi och demografi som är kända 30 april 2014.

Kommunplanen beslutas av kommunfullmäktige och beskriver mål och inriktning för perioden 2015-2018 . Den övergripande strukturen innebär att vision och strategiska mål fastställs för hela mandatperioden. Mål och ekonomiska ramar baseras på den omvärldsanalys som tagits fram i samverkan mellan nämnder, förvaltningar, råden och fackliga organisationer.

I kommunplanen anges en gemensam vision och mål inom fem strategiska målområden. I planen anges också inriktningen för vart och ett av de 22 verksamhetsområdena. Dessutom anges ett antal särskilda uppdrag till nämnderna.

Anslagsfördelningen och särskilda uppdrag till verksamhetsområdena omprövas varje år utifrån förändrade ekonomiska, demografiska och andra förhållanden. Varje verksamhetsområde inleds med en beskrivning av verksamhetens innehåll och syfte.

Målstyrningsprocessen

Kommunfullmäktige fastställer vision och mål inom fem prioriterade strategiska målområden. De strategiska målen formuleras så att de är nedbrytbara på nämndnivå. Kommunfullmäktige anger även inriktning och anslagsfördelning för varje verksamhetsområde. Fullmäktige har också möjlighet att ge särskilda uppdrag till nämnderna. Uppdragen kan beskrivas som åtaganden som omfattar specifika, avgränsade aktiviteter eller insatser som antingen är tidsatta eller ska genomföras under mandatperioden.

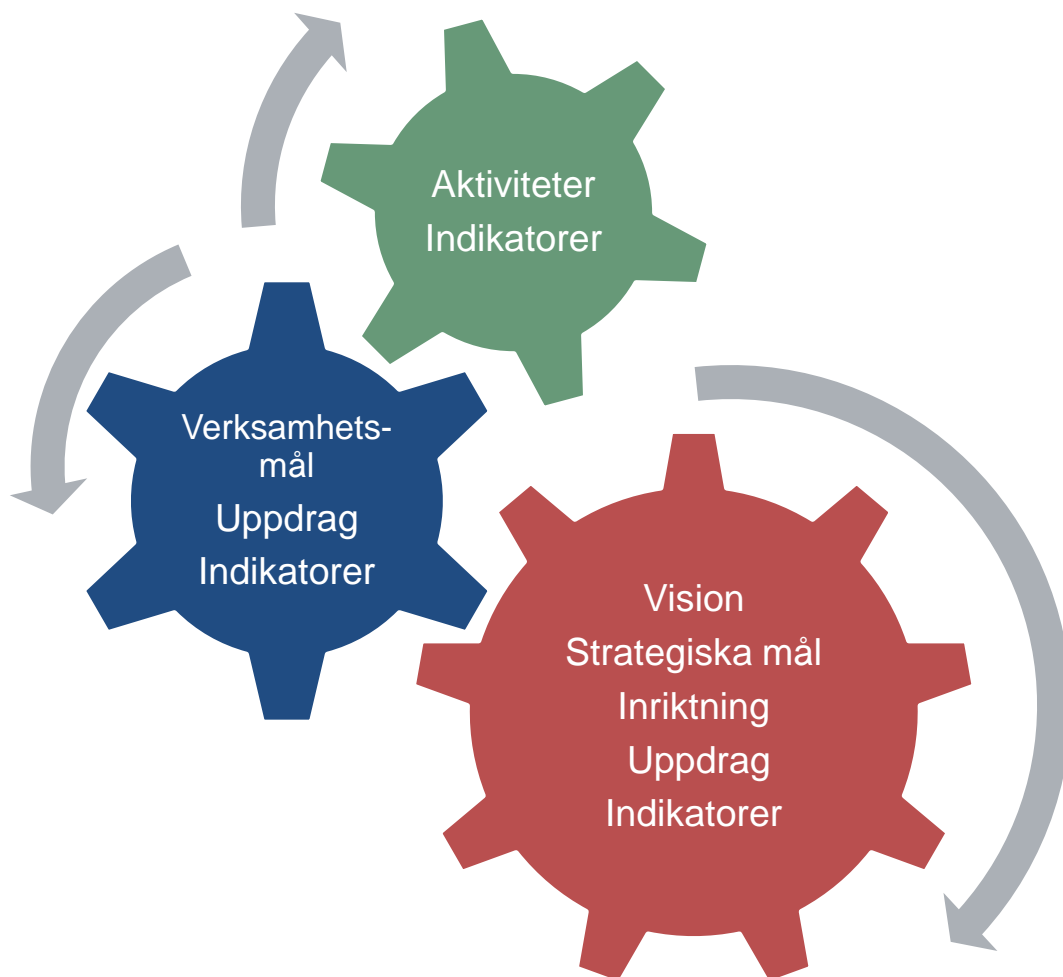
Verksamhetsmål formuleras på nämndnivå utifrån de strategiska målen för varje verksamhetsområde, och fastställs för ett år i taget. Nämnderna har möjlighet att ge särskilda uppdrag till enheterna.

På enhetsnivå formuleras aktiviteter som ska bidra till att verksamhetsmål och kvalitetsgarantier uppfylls samt att eventuella uppdrag genomförs. Enheterna formulerar inga egna mål.

Mål och uppdrag fördelas till respektive verksamhetsområde eller enhet. Uppföljningen ska visa måluppfyllelse för såväl helheten som för verksamhetsområden och enheter. Samtliga mål ska följas upp med hjälp av indikatorer. Indikatorerna följs med varierande frekvens beroende på tillgängliga resultat. Uppföljning med analys är en viktig del i processen och beskrivs närmare i avsnittet ”Uppföljning, internkontroll och kommunikation”.

För att få kraft att förverkliga visionen krävs att hela organisationen arbetar mot de angivna målen. Målstyrningsprocessen ska ge stöd för arbetet med att uppfylla kommunens uppdrag och mål.

Målstyrningsprocessen

1 Kommunfullmäktiges beslut (ändrad)

Kommunfullmäktige beslutar att

1. fastställa utdebiteringen för 2015 till 19,48 kronor per skattekrona,
2. fastställa vision och strategiska målområden för mandatperioden 2015-2018,
3. fastställa inriktning och särskilda uppdrag som anges för verksamhetsområden och kommunala bolag,
4. de mål som fastställts i tidigare kommunplaner upphör att gälla,
5. fastställa budgeterade ramanslag per verksamhetsområde för budgetåret 2015 och plan för 2016-2018,
6. anslagen till förskola, fritidshem, grundskola och gymnasieskola baseras på beräknad volym, och avräkning mot faktisk volym sker vid bokslut,
7. fastställa budgeterade resultaträkningar, finansieringsanalyser och balansräkningar för budgetåren 2014-2016 enligt bilaga 1 till kommunplanen,
8. fastställa det budgeterade investeringsprogram som redovisas i bilaga 2 till kommunplanen,
9. godkänna att kommunstyrelsen får besluta om smärre omfördelningar mellan verksamhetsområden om det behövs för att uppnå en bättre samlad måluppfyllelse,
10. lån får tas upp inom en ram på 920 miljoner kronor,
11. fastställa ramen för koncernens rörelsekrediter till 150 miljoner kronor,
12. godkänna att kommunen sammantaget tecknar borgen såsom för egen skuld för Tyresö Bostäder AB:s låneförpliktelser upp till ett totalt högsta lånebelopp om 1 690 miljoner kronor, jämte därpå löpande ränta och kostnader,
13. fastställa revisorernas budget för 2015 enligt belopp som fullmäktiges presidium föreslår, samt
14. fastställa borgensavgiften för Tyresö Bostäder AB till 0,4 procent av vid var tidpunkt utnyttjad del.
15. I övrigt godkänna kommunstyrelsens förslag till Kommunplan för 2015-2018.

2 Omvärldsanalys

Stockholms läns befolkning ökar trendmässigt, bland annat till följd av en omfattande inflyttning till regionen. År 2030 väntas befolkningen i regionen uppgå till 2,6 miljoner invånare vilket kan jämföras med dagens 2,2 miljoner. Tyresö kommun ökar också antalet invånare. Fram till 2023 bedöms befolkningen i genomsnitt öka med 1,7 procent per år till drygt 52 000 invånare från dagens dryga 44 000 invånare. Till kommunen flyttar bland annat barnfamiljer medan ungdomar är den grupp som främst flyttar från kommunen. Givet den stora befolkningstillväxten, såväl i länet som i kommunen, finns det ett ökat behov av bostäder framöver, bostäder anpassade efter marknadens efterfrågan.

Arbetsmarknaden bedöms successivt förbättras i takt med att antalet sysselsatta i regionen ökar och konjunkturen förbättras. Samtidigt finns det en hög strukturell arbetslöshet bland vissa grupper som inte påverkas av den ökade efterfrågan på arbetskraft och riskerar att hamna i långvarig arbetslöshet. De grupper som har svårast att få jobb är:

- arbetslösa med högst förgymnasial utbildning
- arbetslösa födda utanför Europa
- arbetslösa med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga
- arbetslösa äldre (55-64 år).

Antalet jobb inom akademiska yrken har ökat samtidigt som jobb med kort utbildningstid har minskat. Det är en trend som bedöms fortsätta. Risken finns att kostnaderna för samhället blir omfattande om det inte skapas sysselsättning för grupper som riskerar att hamna utanför arbetsmarknaden. Samtidigt råder brist på arbetskraft inom vissa områden till exempel pedagogiska yrken och ingenjörer. Konkurrensen om arbetskraften är stor i regionen. För kommunen som arbetsgivare behövs en strategi för att behålla och rekrytera personal i framtiden.

Stockholmsregionens näringsliv växer snabbt. Redan i dag finns en hög koncentration av företag norr om Stockholm. Det finns en risk för att obalanserna mellan norra och södra delen av regionen ökar, vilket på sikt kan vara negativt för Tyresös framtida utveckling och attraktionskraft. Drygt 72 procent av kommunens invånare (arbetsför befolkning) arbetar utanför kommunen. I takt med att kommunen växer finns behov av att se över framtida kommunikationsmöjligheter.

Genom att medborgarna gör aktiva val mellan olika huvudmän blir det svårare att förutse det framtida behovet av till exempel elevplatser. Den kommunala verksamheten behöver en flexibel organisation med kapacitet till snabb omställning efter framtidens behov. Det kan gälla till exempel lokaler, personal och verksamhetsförändringar. Den digitala utvecklingen ökar medborgarnas krav och förväntningar, men ger också nya förutsättningar för kommunen att utveckla sina verksamheter och tjänster. Omvärldens ökade krav på digitala lösningar och

möjlighet till exempelvis självservice kommer att påverka kommunens IT-utveckling framöver. Den snabba utvecklingen med förändrade efterfrågemönster som följd ställer krav på att kommunens verksamheter har kännedom om nya tekniska lösningar och nya beteendemönster.

Kunskapsnivåerna hos svenska elever har successivt minskat under en längre tid. Fler elever börjar gymnasiet utan tillräcklig kunskapsnivå samtidigt som svårighetsgraden på kurserna inom gymnasiet har ökat. Fler personer behöver stöd inom ramen för LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) samtidigt som andelen ungdomar och unga vuxna som riskerar att utveckla psykisk ohälsa har ökat. Antalet äldre ökar, högst ökning sker i den grupp som har störst behov. Oron i delar av världen bidrar till att antalet flyktingar ökar. Sammantaget behövs en översyn över hur resurserna används för att få en effektiv och ändamålsenlig resursanvändning, baserat på forskning. Bland annat visar studier att tidiga insatser för barn och unga är investeringar med långsiktiga effekter för både individ och samhälle.

3 Styrning av verksamheten – vision, mål och strategier

Vision 2030

I Tyresö bor nu drygt 55 000 invånare. Det finns en stark känsla för Tyresö. Kommunens läge med närhet till naturen, skärgården, storstaden och en expansiv arbetsmarknad bidrar till den positiva utvecklingen. Den långsiktiga stadsbyggnadsplaneringen och genomtänkta markanvändningen är en del i framgången. Det har skapat ett Tyresö där livskvalitet står i främsta rummet. God ekonomisk hushållning, effektivitet och medveten uthållig prioritering av viktiga kärnverksamheter placerar Tyresö i framkant när det gäller resultat och kvalitet.

Tack vare en målmedveten satsning på skolan och kunskap har utbildningsnivån höjts markant. Förskola och grundskola har ett särskilt fokus på att se varje individ och låta varje barn utvecklas utifrån sin potential. Utvecklingen har gått från ”en skola för alla” till ”en skola för var och en”. Varje elev lotsas fram till att nå målen. Det finns en stor mångfald i förskola och skola i Tyresö. Inom gymnasieutbildningen finns en bred valfrihet i hela regionen. Utbudet i Tyresö präglas av kvalitet och konkurrenskraft tack vare profilering mot entreprenörskap och närkontakt med näringsliv och arbetsmarknad. Tyresö är nu sedan flera år en av Sveriges bästa skolkommuner.

Tyresö är en välmående kommun med små sociala problem. Detta är en konsekvens av en ökad självförsörjning, låg arbetslöshet och rätt prioriteringar inom välfärdens kärna. Äldreomsorgen har prioriterats särskilt och är väl anpassad till de äldres behov och efterfrågan. Omsorgen präglas av mångfald och ger goda möjligheter till inflytande, valfrihet och självbestämmande. Det finns en variation av boendeformer för äldre i alla delar av kommunen.

Tyresö är känt för sitt framgångsrika föreningsliv. Barn och ungdomar står i fokus med en stor bredd på utbudet. Tyresö har år efter år legat i toppen när företagsklimatet rankas. Med ett rikt och differentierat näringsliv med många småföretagare är Tyresö något av ett ”Stockholms Gnosjö”. God planering har möjliggjort nya företag och arbetsplatser i Tyresö inom en rad olika områden. Serviceutbudet har stärkts i kommunens olika delar. Skrubbaområdet är fyllt med mängder av arbetsplatser. Antalet besökande turister har ökat bland annat genom att övernattningsmöjligheterna har blivit fler och Tyresö slott och park fyllts med aktivitet.

Kommunens ekonomi är stabil och i bra balans. God hushållning med våra gemensamma resurser, effektivitet, nytänkande och goda medarbetare samt ett gott samarbete med grannkommunerna, inte minst på Södertörn, är några av skälen till den goda ekonomin. Tyresö har uppmärksammats för sina särskilda satsningar på att öka fokus på medborgarna. Att sätta Tyresöborna i centrum. Öppenhet, närbarhet och lyhördhet präglar kommunens arbete. Det har resulterat i en topposition i landet vad gäller nöjda medborgare.

Tyresö centrum är omtalat för satsningen på en genomtänkt förtätning där en del höga byggnader har byggts och en ökad stadsmässighet förverkligats. Trollbäcken är fortsatt en grön och lummig

villastad. Där finns ett utvecklat serviceutbud inte minst tack vare de mindre förtätningar som genomförts runt Trollbäckens centrum. Den lokala servicen är god i Tyresö Strand där Trädgårdsstaden färdigställts. Ett nytt mindre centrum med småskalig service har tillkommit vid Trinntorp. Den varsamma omvandlingen av Östra Tyresö som pågått under många år är färdig. I Tyresö finns en bra blandning av olika boendeformer med både bostads- och hyresrätter samt egna hem.

Infrastrukturen har byggts ut med fokus på framkomlighet och smidighet för olika trafikslag.

Gång- och cykelvägnätet är väl utbyggt och sammanlänkat med våra grannkommuner vilket lett till kraftigt ökat cyklande. Kollektivtrafiken fungerar bra med korta restider till såväl Stockholm som Nacka och Södertörnskommunerna genom utbyggda tvärförbindelser och även spårbunden trafik. Tvärförbindelserna inom Tyresö är goda. Det medvetna miljöarbetet och förverkligandet av åtgärderna i klimatstrategin har gett goda resultat.

Strategiska målområden

Livskvalitet – den attraktiva kommunen

Visionen om Tyresö som den mest attraktiva kommunen i Stockholmsregionen ska prägla allt arbete. Det ska vara styrande för den fysiska planeringen av kommunen. Det ska prägla den mångfald av verksamheter som bedrivs av kommunen eller finansieras via kommunen oavsett om det handlar om skola, äldreomsorg eller parkförvaltning. En genomtänkt långsiktig stadsplanering ska möjliggöra ett Tyresö som växer och tar ansvar i Stockholmsregionen samtidigt som Tyresös värden – närhet till naturen och stora grönområden, närhet till vatten och skärgård, närhet till storstaden och vår trygghet i vardagen – ska värnas. Det ska vara lätt att leva i Tyresö och vara Tyresöbo. Tillsammans, i dialog med alla Tyresöbor, skapar vi framtidens Tyresö, den attraktivaste kommunen där man vill leva hela livet.

Mål:

- Tyresö är en av Sveriges mest attraktiva boendekommuner
- Tyresö är en av Sveriges bästa skolkommuner

Indikatorer: NRI, SKI, Tidningen Fokus, SKL öppna jämförelser

Medborgarfokus – varje Tyresöbo i centrum

Tyresö kommun arbetar utifrån ett medborgarperspektiv med hög servicekänsla, god närhet, gott bemötande och stor lyhördhet gentemot medborgarna – både som myndighet och serviceorganisation. En fristående tillsynsorganisation tryggar kvaliteten och stimulerar verksamhetsutveckling. En samordnad satsning på e-tjänster som förenklar medborgarens vardag, ger en snabbare ärendehantering. Tillgänglighetsaspekter beaktas för att underlätta för personer med funktionsnedsättning.

De gemensamma förhållningssätt som ska genomsyra våra kontakter med medborgarna är:

- Medborgarperspektiv: Tyresö kommun har ett uttalat medborgarperspektiv med stor servicekänsla och lyhördhet gentemot enskilda invånare
- Valfrihet: Tyresö kommun erbjuder olika alternativ för att ge medborgarna ökade valmöjligheter
- Respekt: Tyresö kommun visar tolerans och respekt för den enskilde individen och människors lika värde
- Närhet: Tyresö kommun ska bidra till ett samhälle där beslut så långt som möjligt fattas av eller nära människor själva
- Tillgänglighet: Tyresö kommun ska vara tillgänglig som arbetsplats och som serviceorganisation för alla

Mål:

- Tyresöborna är nöjda med den kommunala servicen
- Tyresöborna kan påverka kommunens verksamhet

Indikatorer: NMI, NII, NKI

Blomstrande näringsliv

Entreprenörsandan är stark i Tyresö och kommunen främjar företagsklimatet och inbjuder till nyetableringar av företag. En nära samverkan med näringslivet är en framgångsfaktor. Genom god planering kan fler arbetsplatser och företag få utrymme att etableras och växa i Tyresö. Det ska vara enkelt att vara företagare och entreprenör i Tyresö – kommunens service ska vara god och snabb. Vi konkurrerar aldrig med näringslivet. Ett bra lokalt företagsklimat bidrar även till hög sysselsättningsgrad och få arbetslösa.

Mål:

- Tyresö hör till de 25 bästa kommunerna i Sverige avseende företagsklimat
- Tyresös företagare är nöjda med den service och det bemötande de får i kommunen

- Arbetslösheten i Tyresö är bland de lägsta i regionen och sysselsättningsgraden hög

Indikatorer: SBA, Svenskt Näringsliv, UC/Företagarna, Arbetsförmedlingens arbetslöshetsstatistik,

God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter

Tyresö kommun har en långsiktigt stabil ekonomi med fokus på kommande generationer. En långsiktigt stabil ekonomi betyder att det är nödvändigt att ha vissa överskott för att möta behov av investeringar, underhåll, utbyggnad, tillväxt och kommunens pensionsåtaganden mot våra medarbetare. Kommunens arbete präglas av effektivitet, enkelhet och ett tydligt fokus på nöjda medborgare. En strävan är att samordna resurser och se till gemensamma behov som kommunen och medarbetarna har. Tyresö kommun visar respekt för skattebetalarna – Tyresöborna – genom att sträva efter kostnadseffektivitet och arbetsmetoder som ger bästa möjliga resultat. Den kommunala utdebiteringen ska hållas på lägsta möjliga nivå för att möjliggöra god och långsiktig hushållning.

Mål:

- Årets resultat, i den reguljära verksamheten, uppgår till minst två procent av skatteintäkter och statsbidrag.
- Investeringar i den skattefinansierade verksamheten finansieras via kassaflöde från den löpande verksamheten.

Indikatorer

- Resultatandel
- Självfinansieringsgrad investeringar i skattefinansierad verksamhet

Attraktiv arbetsgivare

Tyresö kommun präglas av en god service till medborgarna. För detta krävs motiverade och kompetenta chefer och medarbetare samt ett kreativt och gott arbetsklimat. Tyresö ska stärka sin profil som attraktiv arbetsgivare för att kunna rekrytera och behålla kompetent personal. Tyresö erbjuder många vägar in till arbete i kommunen. Vi erbjuder stimulerande arbetsuppgifter i en utvecklande miljö, god arbetsmiljö, goda möjligheter till utveckling av karriären, samt konkurrenskraftiga löner.

Mål:

- Medarbetarna rekommenderar Tyresö som arbetsgivare.
- Tyresös medarbetare är friska.
- Sysselsättningsgraden är anpassad till de anställdas önskemål

Indikatorer: MI, sjukfrånvaro

4 Planeringsförutsättningar

Kommunens planeringsförutsättningar påverkas av hur samhällsekonomin utvecklas samt den demografiska utvecklingen i kommunen.

Svensk ekonomi mot ljusare tider

Svensk ekonomi avslutade 2013 mycket starkt. Även 2014 har startat bra och utsikterna inför framtiden är ljusa. Ett skäl är att tillväxten i omvärlden får allt bättre fart. Svensk BNP beräknas växa med omkring 3 procent både i år och nästa år (kalenderkorrigerat). Det är i stort sett samma bedömning som gjordes tidigare i år även om tillväxten nu justerats upp för 2014 och ned för 2015.

Förbättrade förutsättningar för den svenska exporten gör att både industrins och övriga näringslivets investeringar dras upp. Även kommunsektorns investeringar beräknas öka. Ett omslag från vikande till ökade lagerinvesteringar i industrin och handeln bidrar också till att förstärka efterfrågan.

Hushållens inkomster har under de senaste åren utvecklats mycket gynnsamt. Sänkta skatter, låg inflation, låga räntor och växande sysselsättning bidrar till att hushållens reala inkomster ökar snabbt också i år. Hushållens konsumtionsutgifter har inte hängt med inkomsterna vilket inneburit att hushållens sparande stigit till mycket höga nivåer. Vi förutser att hushållens konsumtionsutgifter framöver växer i snabbare takt och att nivån på sparandet efterhand reduceras. Det ger ytterligare draghjälp till tillväxten i den svenska ekonomin.

Sysselsättningen fortsätter öka i år vilket bidrar till att läget på den svenska arbetsmarknaden förbättras gradvis. Nedgången i arbetslösheten blir dock till en början begränsad. Det är först framåt hösten som arbetslösheten mera påtagligt börjar minska. Det fortsatt svaga arbetsmarknadsläget håller tillbaka pris- och löneutveckling. Löneökningarna fortsätter att understiga 3 procent och inflationen mätt som KPIX (det vill säga KPI exklusive hushållens räntekostnader) håller sig strax över 0 procent.

Den låga inflationen begränsar skatteunderlagets tillväxt. I reala termer, det vill säga efter avdrag för pris- och löneökningar, är däremot skatteunderlagets tillväxt fortsatt stark. Trots sänkta pensioner beräknas tillväxten till 1,8 procent i år. Det är en bra bit över den trendmässiga tillväxten på 0,9 procent. Nästa år beräknas skatteunderlagets reala tillväxt uppgå till 2,1 procent. Den kraftiga tillväxten beror till stor del på en ökad sysselsättning.

Tabell 1. Nyckeltal för den svenska ekonomin
Procentuell förändring om inte annat anges

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
BNP*	2,9	1,3	1,5	3,0	3,1	3,4	2,5
Sysselsättning, timmar*	2,0	0,6	0,4	0,8	1,3	1,6	0,9
Relativ arbetslöshet, nivå	7,8	8,0	8,0	7,8	7,2	6,7	6,6
Timlön, nationalräkenskaperna	3,2	2,8	2,2	2,9	3,2	3,4	3,7
Timlön, konjunkturlönestatistiken	2,5	3,0	2,4	2,8	3,2	3,4	3,7
Konsumentpris, KPIX	1,1	1,1	0,5	0,2	1,5	1,8	1,8
Konsumentpris, KPI	3,0	0,9	0,0	-0,2	1,9	2,9	2,9
Realt skatteunderlag**	2,7	1,8	1,6	1,8	2,1	2,4	1,8

*Kalenderkorrigerad utveckling.

** Korrigerat för regeländringar.

Åren 2016 och 2017 fortsätter skatteunderlaget växa omkring 2 procent per år i reala termer. Den starka tillväxten är ett resultat av återhämtningen på arbetsmarknaden. Tillväxten i svensk ekonomi kan till stor del återföras på inhemsk efterfrågan – såväl konsumtionen som investeringarna växer snabbt. En viss återhämtning sker också internationellt, men tillväxten på viktiga svenska exportmarknader som till exempel euroområdet bedöms även fortsättningsvis bli betydligt svagare än tillväxten i Sverige.

Den fortsatta lågkonjunkturen innebär att priser och löner utvecklas långsammare än normalt. Men i takt med att resursutnyttjandet stiger ökar också pris- och löneökningstakten. 2014 beräknas löneökningstakten ligga strax under 3 procent och 2015 beräknas lönerna i genomsnitt öka med 3,2 procent. År 2017 – ett år då den svenska ekonomin återfått konjunkturell balans – har löneökningstakten beräknats till 3,7 procent. Den underliggande inflationen (KPIX) stiger samtidigt från 0,2 till 1,8 procent.

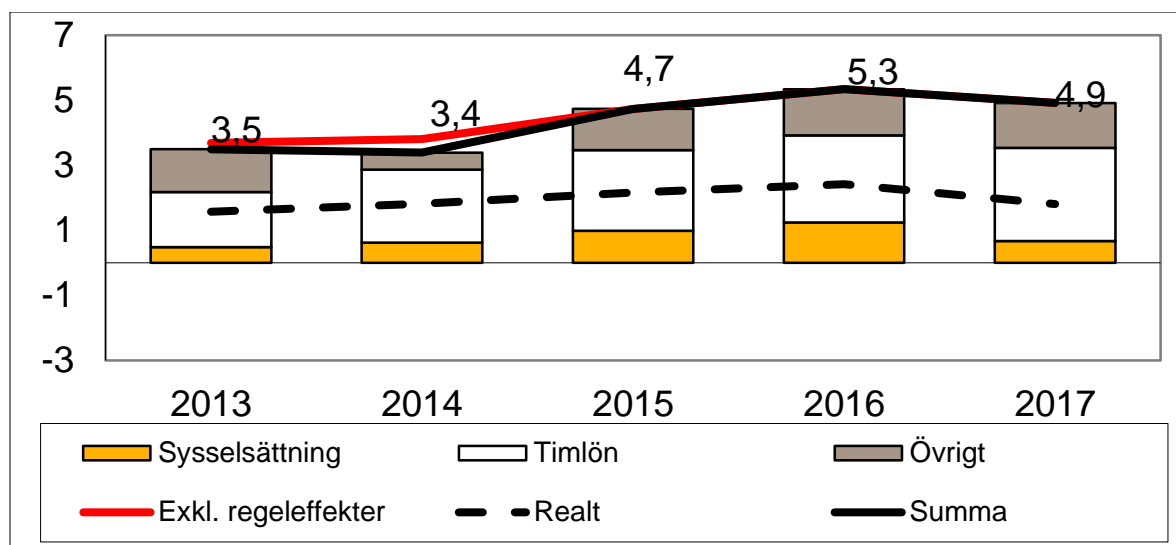
Konjunkturuppgång ger skatteunderlaget fart 2015–2016

Prognosen baseras på den samhällsekonomiska bild som presenteras kortfattat här ovan.

Förra året växte skatteunderlaget lite långsammare än den historiska trenden. För i år prognostiserar vi ungefär lika stor ökning av arbetade timmar och klart större lönehöjningar än förra året. Men den underliggande skatteunderlagstillväxten, exklusive regeländringar, vill ändå inte ta fart (diagram 1). När även höjningen av grundavdrag för personer som fyllt 65 år beaktas blir ökningstakten till och med lite lägre än år 2013. Det beror framförallt på att pensionsinkomsterna ökar ovanligt lite, bland annat till följd av den automatiska balanseringen av allmänna pensioner.

Diagram 1. Skatteunderlagstillväxt och bidrag från vissa komponenter

Procent respektive procentenheter

Källa: SKL.

För 2015 och 2016 förutspår vi en konjunkturrell återhämtning som leder till stor sysselsättningsökning och fallande arbetslöshet. Det stramare arbetsmarknadsläget leder till att lönerna höjs i snabbare takt. Då stiger också inkomstindex mer samtidigt som den automatiska balanseringen av allmänna pensioner ger extra pensionshöjningar. Effekten blir att skatteunderlaget, precis som man kan förvänta i en konjunkturuppgång, växer betydligt snabbare än genomsnittligt. År 2017 förväntas arbetsmarknaden ha nått balans, med svagare sysselsättningstillväxt och avtagande löneökningstakt som följd. Dessutom ökar inte pensionsinkomsterna lika snabbt som åren innan. Då bromsar även skatteunderlagstillväxten in.

I reala termer (underliggande ökning av skatteunderlaget rensat för pris- och löneökningar i sektorns kostnader) växer skatteunderlaget mer än genomsnittet för förra konjunkturcykeln hela perioden.

Kommunens ekonomi

Befolkningsutveckling

Av tabellen framgår hur befolkningen utvecklas totalt och i de åldersgrupper som den kommunala servicen främst riktar sig till.

Tabell 2 Befolkningsutveckling valda åldersgrupper

Ålder	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
0	483	503	518	539	539	558	574	592	605	617	627
1-5	2 885	2 865	2 870	2 924	3 007	3 115	3 188	3 260	3 320	3 381	3 448
6	662	658	681	662	623	613	658	684	698	712	713
7-11	3 279	3 329	3 407	3 439	3 436	3 428	3 378	3 378	3 377	3 411	3 496
12-15	2 380	2 483	2 546	2 649	2 736	2 765	2 842	2 846	2 865	2 891	2 849
16-18	1 847	1 772	1 776	1 806	1 878	1 962	1 985	2 072	2 125	2 172	2 173
19-64	25 389	25 751	26 289	26 928	27 332	27 872	28 380	28 968	29 434	29 836	30 272
65-79	5 781	5 857	5 917	5 938	5 938	5 953	5 930	5 878	5 886	5 903	5 844
80-w	1 575	1 669	1 748	1 864	1 982	2 073	2 194	2 327	2 447	2 597	2 817
Summa	44 281	44 885	45 752	46 749	47 471	48 340	49 129	50 005	50 757	51 522	52 239

Utveckling av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning har beräknats utifrån den prognos som Sveriges Kommuner och Landsting presenterade 2014-04-29. För beräkning av generella statsbidrag har kommunens egna antaganden i befolkningsprognos upprättad i mars 2014 använts.

Utveckling av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning redovisas i tabellen nedan.

Tabell 3 Utveckling av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning

Belopp i miljoner kronor	2014	2015	2016	2017	2018
Skatteintäkter	1 904,4	1 995,9	2 101,7	2 204,7	2 301,7
Generella statsbidrag och utjämning	211,2	210,5	216,7	232,1	240,3
Totala intäkter	2 115,5	2 206,4	2 318,4	2 436,8	2 542,0
Förändring jämfört med föregående år, %		4,5	5,1	5,1	4,3

Finansnettot (ändrad)

Till följd av ett expansivt investeringsprogram ökar behovet av upplåning. Det medför att de finansiella kostnaderna beräknas öka betydligt under mandatperioden. De finansiella intäkterna beräknas bli i stort sett oförändrade. Antagandena i tabellen bygger på en genomsnittlig ränta på låneskulden med 2 procent för 2015 och 3 procent för påföljande år.

Tabell 4 Finansiella intäkter och kostnader

Belopp i miljoner kronor	2014	2015	2016	2017	2018
Finansiella intäkter	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Finansiella kostnader	-20,0	-25,4	-38,5	-34,6	-31,2
Finansnetto	-13,0	-18,4	-31,5	-27,6	-24,2

5 Anslagsfördelning

Verksamhetsvolym (Ändrad)

Vid beräkning av anslag till demografibaserade verksamheter har följande volymer använts.

Tabell 5 Verksamhetsvolym

Verksamhet	Ålders- Kategori	Antal				
		2014	2015	2016	2017	2018
Förskola	1-3 år	1 103	1 145	1 175	1 255	1 285
Förskola	4-5 år	1 586	1 556	1 444	1 484	1 550
Förskoleklass	6 år	649	670	656	643	618
Grundskola	7-15 år	5 750	5 882	5 995	6 130	6 183
Fritidshem	6 år	649	670	656	643	618
Fritidshem	7-9 år	2 149	2 279	2 153	2 339	2 317
Gymnasium	16-18 år	1 868	1 837	1 876	1 908	1 989
Äldreomsorg	65-69 år	2 320	2 189	2 025	1 955	1 883
Äldreomsorg	70-74 år	2 099	2 218	2 316	2 359	2 301
Äldreomsorg	75-79 år	1 403	1 481	1 563	1 625	1 762
Äldreomsorg	80-84 år	912	942	999	1 066	1 114
Äldreomsorg	85-89 år	484	525	533	574	612
Äldreomsorg	90- år	207	245	253	284	302

Demografins ekonomiska effekter

Av tabellen framgår hur kostnaderna påverkas till följd av att befolkningen i olika ålderskategorier förändras. De största ökningarna återfinns inom äldreomsorg och grundskola/fritidshem.

Tabell 6 Demografins ekonomiska effekter

Förändring av kostnad till följd av demografi, 2014 års prisnivå, miljoner kronor	Förändring 2014-15	Förändring 2015-16	Förändring 2016-17	Förändring 2017-18
Förskola	1,3	-0,6	4,6	9,8
Grundskola	17,2	12,8	7,1	1,3
Gymnasium	-1,5	1,8	5,3	8,1
Äldreomsorg	21,2	15,4	15,2	16,5
Kostnadsförändring utifrån demografi	38,2	29,4	32,3	35,7

Politiska prioriteringar (uppdaterad)

Utöver kompensation för volymförändringar i verksamheten fördelas ytterligare resurser utifrån de prioriteringar som föreslagits under planperioden. För 2015 och 2016 utökas budgeten med 79 respektive 78,4 miljoner kronor. Från och med 2017 tillkommer ytterligare ca 35 miljoner per år till följd av satsningen på ett centralt beläget kulturhus i någon form i kombination med utbildning.

Tabell 7 Politiska prioriteringar

Verksamhet/syfte, belopp i miljoner kronor	2015	2016	2017	2018
Förskola*				
Lönekompensation	5,0	5,0	5,0	5,0
Grundskola*				
Förstärkt studie- och yrkesvägledning	0,5	0,5	0,5	0,5
Modersmål och studiehandledning	2,0	2,0	2,0	2,0
Lönekompensation	9,8	9,8	9,8	9,8
Fritidsgårdar				
Profilfritids	1,4	0,7		
Individ- och familjeomsorg				
Lönekompensation	1,4	1,4	1,4	1,4
Förstärkning av förebyggande arbete	2,5	2,5	2,5	2,5
Satsning på vård- och behandlingsinsatser	7,5	7,5	7,5	7,5
Omsorg om personer med funktionsnedsättning				
Nytt gruppboende	5,6	5,6	5,6	5,6
Äldreomsorg*				
Silviacertifiering	1,9	1,9	1,9	
Pris- och lönekompensation	2,9	2,9	2,9	2,9
Gymnasieskola*				
Förstärkt studie- och yrkesvägledning	0,5	0,5	0,5	0,5
Ökat anslag till elever i behov av stöd	5,0	5,0	5,0	5,0
Modersmål och studiehandledning	1,3	1,3	1,3	1,3
Uppräkning av programpris m m	15,0	15,0	15,0	15,0
Arbetscentrum				
Implementering av "Ung i Tyresö"	0,8	0,8	0,8	0,8
Feriearbeten	1,4	1,4	1,4	1,4

Tabellen fortsätter på nästa sida.

Verksamhet/syfte, belopp i miljoner kronor	2015	2016	2017	2018
Bibliotek, kultur och fritid				
Kulturhus i centrum**			35,0	35,0
Kapitalkostnad Tyresövädden	0,8	0,8	0,8	0,8
Plan och exploatering				
Gränser och kartunderlag	0,8	0,8	0,8	0,8
Gata och park				
Beläggningsunderhåll och parkskötsel	2,9	2,9	2,9	2,9
Kapitalkostnader	6,0	6,0	6,0	6,0
Miljö och trafik				
Klövbergets naturreservat	0,1	0,1	0,1	0,1
Gemensam verksamhet				
Buffert för lokalomställning	2,8	2,8	2,8	2,8
Kommunförbund mm				
Ökning revision	0,3	0,3	0,3	0,3
Normal uppräknings	1,0	1,0	1,0	1,0
Politisk verksamhet				
Val till riksdag, kommun och landsting 2018				0,4
Summa politiska prioriteringar	79,0	78,4	112,7	111,2
* Anslagsökning genom uppräknings av à-pris i demografimodellen				
**Kostnaden kommer att fördelas på flera verksamheter				

Jämfört med 2014 ökar anslagen (i fasta priser) till verksamheterna med 722 miljoner kronor under mandatperioden, varav den demografibaserade ökningen står för 341 miljoner och politiska prioriteringar står för 381 miljoner.

Anslag per verksamhetsområde (uppdaterad)

I tabellen redovisas anslagen till verksamhetsområdena under mandatperioden. Från och med 2016 har medräknats en prisförändring om två procent per år.

Tabell 8 Anslag per verksamhetsområde

Verksamhetsområde, belopp i miljoner kronor	Budget 2014	Budget 2015	Plan 2016	Plan 2017	Plan 2018
Förskola	-271,9	-276,9	-276,3	-280,9	-290,7
Grundskola	-615,8	-641,5	-654,3	-661,5	-662,8
Fritidsgårdar	-10,8	-12,1	-11,4	-10,7	-10,7
Individ- och familjeomsorg	-147,6	-158,2	-158,2	-158,2	-158,2
Omsorg om personer med funktionsnedsättning	-203,0	-207,5	-207,5	-207,5	-207,5
Äldreomsorg	-272,4	-296,8	-312,2	-327,3	-341,9
Gymnasieskola	-186,8	-206,3	-208,2	-213,5	-221,7
Vuxenutbildning	-23,4	-26,0	-26,0	-26,0	-26,0
Arbetscentrum	-10,6	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0
Bibliotek, kultur och fritid	-107,0	-108,0	-108,1	-143,1	-143,1
Plan och exploatering	-17,6	-18,0	-18,0	-18,0	-18,0
Väghållning och park	-58,6	-66,7	-66,7	-66,7	-66,7
Miljö, trafik och övrigt	-3,9	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0
Vatten och avlopp*	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Renhållning*	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bygglovsverksamhet	-4,3	-4,1	-4,1	-4,1	-4,1
Näringsliv	0,0	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
Gemensam verksamhet	-49,1	-76,7	-76,7	-76,7	-76,7
Kommunalförbund med mera	-56,3	-42,2	-42,2	-42,2	-42,2
Politisk verksamhet	-16,8	-16,8	-16,8	-16,8	-17,2
Prisförändring			-44,0	-89,5	-137,4
Summa verksamhetsområden	-2 055,9	-2 173,1	-2 245,9	-2 358,0	-2 440,1
Finansförvaltning	1,1	1,0	-1,0	-5,0	-8,0
Verksamhetens nettokostnader	-2 054,8	-2 172,1	-2 246,9	-2 363,0	-2 448,1
*Verksamheten finansieras till 100 procent med brukaravgifter					

I verksamheterna förskola, fritidshem, förskoleklass, grundskola och gymnasieskola är anslagen preliminära och kommer att avräknas mot faktisk volym.

6 Resultaträkning (ändrad)

I tabellen nedan redovisas resultaträkningen i sammandrag. Som framgår kommer resultatmålet om två procent av skatter och statsbidrag att uppnås först 2018.

Tabell 9 Resultaträkning

Resultaträkning (sammandrag) miljoner kronor	Prognos 2014	Budget 2015	Plan 2016	Plan 2017	Plan 2018
Verksamhetens nettokostnader	-2 095,8	-2 172,1	-2 246,9	-2 363,0	-2 448,1
Skatteintäkter, statsbidrag och utjämning	2 115,5	2 206,4	2 318,4	2 436,8	2 542,0
Finansiella intäkter	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Finansiella kostnader	-22,0	-25,6	-39,7	-43,9	-41,7
Årets resultat	4,8	15,7	38,8	36,8	59,2
Resultatmål 2 procent av skatteintäkter, statsbidrag och utjämning	46,2	44,1	46,4	48,7	50,8

7 Investeringar och finansiering

Periodens investeringar (ändrad)

Nettoinvesteringarna under perioden 2015-2018 uppgår till 972,0 miljoner kronor. Hur investeringarna fördelar sig mellan olika kategorier framgår av tabellen nedan. Därutöver finns planerade investeringar efter 2018 som uppgår till totalt 138,8 miljoner.

Tabell 10 Investeringar

Kategori, miljoner kronor	2015	2016	2017	2018	Totalt 2015-2018
Skattefinansierad verksamhet	165,2	236,3	283,8	4,8	690,2
Affärsverksamhet	18,8	16,0	16,0	24,0	74,8
Exploateringsverksamhet	99,8	8,3	35,1	63,8	207,1
Totalt	283,8	261,6	335,0	92,6	972,0

Några av de större investeringsprojekten är:

- Utveckling av Norra Tyresö centrum
- Ny gymnasieskola för yrkesförberedande program
- Byggnation av gator, vatten och avlopp i östra Tyresö, Solberga och Raksta med flera områden
- Utveckling av Alby fritidsområde
- Nya bostäder för personer med funktionsnedsättning

Hela investeringsprogrammet framgår av bilaga 2.

Kassaflöde (ändrad)

Tabell 11 Kassaflöde

Kassaflöde, miljoner kronor	Prognos 2014	Budget 2015	Plan 2016	Plan 2017	Plan 2018
Den löpande verksamheten	133,3	118,6	169,5	206,7	169,3
Investeringsverksamheten	-299,3	-283,8	-260,6	-335,0	-92,6
Investeringar	-299,3	-283,8	-260,6	-335,0	-92,6
<i>-varav i skattefinansierad verksamhet</i>		165,2	236,3	283,8	4,8
Finansieringsverksamheten	160,0	150,0	90,0	130,0	-80,0
Ökning av långfristiga skulder	160,0	150,0	90,0	130,0	0,0
Minskning av långfristiga skulder	0,0	0,0	0,0	0,0	-80,0
Årets kassaflöde	-6,0	-15,2	-1,1	1,7	-3,3
Likvida medel vid årets början	92,3	86,3	71,1	70,0	71,7
Likvida medel vid årets slut	86,3	71,1	70,0	71,7	68,4
Förändring av likvida medel	-6,0	-15,2	-1,1	1,7	-3,3

Målet är att investeringarna i den skattefinansierade verksamheten ska finansieras med kassaflöde från den löpande verksamheten. Målet kommer enligt planen att uppnås först 2018.

Det expansiva investeringsprogrammet gör att behovet av nyupplåning ökar åren 2015-2017 med sammanlagt 340 miljoner. Upplåningen ökar kommunens finansiella kostnader med drygt tre miljoner per år.

8 Finansiell ställning (ändrad)

Kommunens ekonomiska ställning, det vill säga tillgångar, eget kapital, avsättningar och skulder vid årens slut redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 12 Balansräkning.

Balansräkning, miljoner kronor	Prognos 2014	Prognos 2015	Prognos 2016	Prognos 2017	Prognos 2018
<i>Tillgångar</i>					
Anläggningstillgångar	2 108,4	2 310,2	2 487,8	2 739,8	2 749,4
Omsättningstillgångar	292,0	276,8	275,7	277,4	274,1
varav kassa, bank	86,3	71,1	70,0	71,7	68,4
Summa tillgångar	2 400,4	2 587,0	2 763,5	3 017,2	3 023,5
<i>Eget kapital, avsättningar och skulder</i>					
Eget kapital	937,4	953,1	991,9	1 028,7	1 087,9
Avsättningar	177,0	182,0	188,0	194,5	201,5
Långfristiga skulder	970,1	1 120,1	1 210,1	1 340,1	1 260,1
Kortfristiga skulder	315,9	331,8	373,5	453,9	474,0
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	2 400,4	2 587,0	2 763,5	3 017,2	3 023,5
Pensionsförpliktelser intjänade före 1998	875,7	864,8	858,9	852,8	844,2
Soliditet, %	2,6%	3,4%	4,8%	5,8%	8,1%

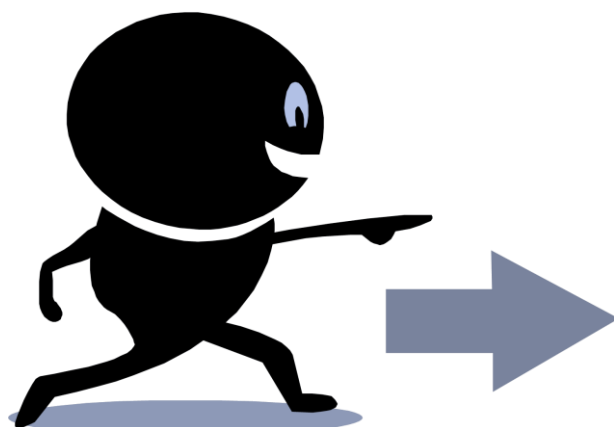
Trots att de långfristiga skulderna ökar stärks kommunens finansiella ställning och soliditeten ökar. Detta beror på att den ”gamla” skulden avseende pensionsförpliktelser som tjänats in före 1998 successivt minskar.

9 Styrning och uppföljning av nämndernas och bolagens verksamhet

För respektive verksamhetsområde anges med vilken inriktning verksamheten ska bedrivas samt särskilda uppdrag som ska genomföras under mandatperioden.

Anslaget för mandatperioden anges i 2015 års prisnivå utifrån de demografiska förutsättningar och politiska prioriteringar som anges i Kommunplan 2015-2018. Anslaget omprövas och fastställs av kommunfullmäktige varje år utifrån förändrade demografiska och andra förutsättningar.

För varje verksamhet anges vilka indikatorer som ska följas upp och redovisas till kommunfullmäktige vid delårs- och årsredovisning.

Verksamhetsområde 1: Förskola och pedagogisk omsorg

Verksamhet och syfte

Förskolan vilar på demokratins grund. Utbildningen i förskolan syftar till att barn ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns utveckling och lärande samt en livslång lust att lära.

Förskolan ska uppmuntra och stärka barnens medkänsla och inlevelse i andra människors situation. Verksamheten ska präglas av omsorg om individens välbefinnande och utveckling. Inget barn ska i förskolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning hos någon anhörig eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling.

Förskolan i Tyresö arbetar på ett sätt som främjar inkludering av alla barn – ett arbets- och synsätt som går under namnet ”En skola för var och en”.

Verksamhetens inriktning

Tyresös invånare ska erbjudas kvalitet och valfrihet. Önskemålen om barnomsorgsform varierar såväl mellan olika familjer som inom samma familj, som under olika perioder av ett barns uppväxt. En viktig utgångspunkt är att det ska vara möjligt för båda föräldrarna att förena arbetsliv med ansvar för barn och familj. För att möjliggöra arbete på obekvämt arbetstid och även i detta område verka i enlighet med arbetslinjen, så finns omsorg och förskoleverksamhet på kvällar, nätter och tidig morgon.

Tyresös förskolor ska ha en hög kvalitet i verksamheten. Kvalitet skapas genom kunskap och engagerad personal. Skolorna måste ha en tydlig och uthållig utvecklingsstruktur och arbetet med att förbättra kvaliteten måste ske systematiskt och kontinuerligt. Personalen i förskolan är viktiga för barnens utveckling och bör därför få det stöd, vidareutbildning och utrustning som krävs. Det är viktigt att alla medarbetare är utbildade i den pedagogik som används på förskolan.

I förskolan ska alla känna sig trygga. Det är därför viktigt att barngrupperna är tillräckligt små för att barnen ska kunna utvecklas under lugna och ordnade former samt en personaltäthet som gör att alla barn blir sedda.

Mobbning och andra kränkningar måste konsekvent bekämpas. I Tyresö råder nolltolerans. Insatser mot mobbning ska alltid bygga på dokumenterat framgångsrika forskningsbaserade åtgärder.

Särskilda uppdrag

- Arbeta för ökad personaltäthet och minskade barngrupper
- Inleda ett målmedvetet och långsiktigt arbete med kompetensförsörjning

- Genomlys behovet av förskoleplatser i alla kommundelar

Anslag (driftbudget)

Belopp i mkr	2015	2016	2017	2018
Netto	276,9	276,3	280,9	290,7

Nyckeltal/indikatorer som följs upp

- Andel föräldrar som är nöjda med sitt barns förskola

Verksamhetsområde 2: Grundskola inklusive särskola och fritidshem

Verksamhet och syfte

Verksamheten vilar på demokratins grund. Utbildningen syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära.

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Sådana tendenser ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser.

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

Grundskolan ska ge elever med utvecklingsstörning en utbildning som är anpassad till varje elevs förutsättningar och så långt det är möjligt motsvara den som ges i grundskolan. Grundskolan undervisar i samma ämnesområden som grundskolan medan träningskolan undervisar utifrån fem kunskapsområden.

Fritidshemmet ska stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda dem en meningsfull fritid och rekreation. Utbildningen ska utgå från en helhetssyn på eleven och elevens behov.

Skolan i Tyresö arbetar på ett sätt som främjar inkludering av alla barn – ett arbets- och synsätt som går under namnet ”En skola för var och en”.

Verksamhetens inriktning

Eleverna i Tyresös grundskolor ska ges en bra utbildning. Alla elever, oavsett bakgrund, ska ha en bra grund att stå på för att kunna förverkliga sina drömmar i livet. För att göra det möjligt måste utbildningen hålla en hög kvalitet. Det pedagogiska ledarskapet är tydligt och våra rektorer har kunskap och kompetens för att tolka uppdraget, omsätta det i undervisningen samt styra och leda arbetet för en hög måluppfyllelse för eleverna.

Tyresös skolor har en hög kvalitet i undervisningen, kvalitet skapas genom kunniga och engagerade lärare, som ger varje elev möjlighet att nå kunskapsmålen. Det stimulerar viljan och lusten att lära mer. Skolan blir aldrig bättre än mötet mellan lärare och elev. Därför ska vi satsa på våra lärare. Det handlar inte bara om löner, det handlar också om vidareutbildning, tydliga karriärmöjligheter och höga krav vid rekrytering. Bättre undervisning ligger till grund för höjda resultat i våra skolor. Skolorna måste ha en tydlig och uthållig utvecklingsstruktur och arbetet med att förbättra kvaliteten måste ske systematiskt och kontinuerligt.

I skolan ska alla känna sig trygga och arbetsro ska råda. Mobbning och andra kränkningar måste konsekvent bekämpas och i Tyresö råder nolltolerans. Allt arbete mot mobbning och kränkningar

ska bygga på dokumenterat framgångsrika forskningsbaserade åtgärder.

Särskilda uppdrag

- Arbeta för mindre klasser/ökad lärartäthet i lågstadiet.
- Genomlys behovet av grundskoleplatser i alla kommunelar.
- Inleda ett målmedvetet och långsiktigt arbete med kompetensförsörjning.
- Stärka studie- och yrkesvägledningen i syfte att minska studieavbrott på gymnasiet

Anslag (driftbudget)

Belopp i mkr	2015	2016	2017	2018
Netto	641,5	654,3	661,5	662,8

Nyckeltal/indikatorer som följs upp

- Andel (%) elever som är behöriga till ett yrkesprogram
- Genomsnittligt meritvärde
- Andel elever i årskurs 5 som är nöjda med sin skola
- Andel elever i årskurs 8 som är nöjda med sin skola
- **Andel frånvaro**
- Andel av föräldrarna till barn i åk 2 som är nöjda med verksamheten på sitt barns fritidshem

Verksamhetsområde 3: Fritidsgårdar

Verksamhet och syfte

Syftet med fritidsgårdarnas verksamhet är att ge kommunens ungdomar en meningsfull fritid. Demokrati och delaktighet är viktiga ledord.

Verksamhetens inriktning

Vi erbjuder ungdomar 13-15 år en mötesplats där de ges möjligheten till, jämte Tyresös föreningsverksamhet, att påverka sin fritid, känna delaktighet, engagemang och utveckling. Personalen jobbar aktivt för att finnas till för besökarna vilket kan innebära allt från att hjälpa till att dra igång aktiviteter, vara ”ett bollplank” eller ”öppna dörrar”.

Personalen arbetar med ett främjande förhållningssätt som ska ge ungdomarna utrymme till egna idéer och lösningar. Visionen är att Tyresö fritidsgårdar ska vara en trygg mötesplats för alla, med utrymme för personlig utveckling och socialt samspel.

På fritidsgården ska alla känna sig trygga, mobbing och andra kränkningar måste konsekvent bekämpas och i Tyresö råder nolltolerans. Insatser mot mobbing ska alltid bygga på dokumenterat framgångsrika forskningsbaserade åtgärder.

Anslag (driftbudget)

Belopp i mkr	2015	2016	2017	2018
Netto	12,1	11,4	10,7	10,7

Nyckeltal/indikatorer som följs upp

- Upplevelse av inflytande i verksamheten

Verksamhetsområde 4: Individ- och familjeomsorg

Verksamhet och syfte

Verksamhetens syfte är att vara ett skydds nät och en garanti för att de som bor eller vistas i kommunen får den hjälp och det stöd de behöver för att kunna leva i ekonomisk och social trygghet. Biståndet utformas så att det stärker den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Individ- och familjeomsorgen omfattar såväl allmänt förebyggande som individuellt inriktade insatser för barn, ungdomar och vuxna. Insatserna kan gälla exempelvis ekonomiskt bistånd, familjerådgivning, missbruksvård, insatser för barn och ungdom, mottagande av ensamkommande flyktingbarn, stödboende, förebyggande insatser och anhörigstöd.

Verksamhetens inriktning

Visionen för Tyresö är att bli den mest attraktiva kommunen i regionen att bo och leva i. Vi vill att detta omfattar alla Tyresöbor. Kommunen ska erbjuda olika typer av stöd till den som inte upplever sig klara sin livssituation ekonomiskt eller socialt. Tidiga insatser ger bättre förutsättningar för en stabil livssituation. Därför ska det finnas ett utbud av evidensbaserade stödinsatser som inte kräver utredning eller biståndsbeslut med målet att stärka den enskildes självständighet. Tillsammans med andra förekommande aktörer och huvudmän sätter vi individens bästa i fokus.

Det personliga ansvaret för egen försörjning är en grundläggande skyldighet. Utgångspunkten för ekonomiskt bistånd ska därför vara att försörjningsstöd är av tillfällig art. Genom tidig myndighetssamverkan ges rätt stöd för att den enskilde ska komma ut i egen försörjning.

Barnperspektivet ska genomsyra allt som görs då barns rättighet till en trygg uppväxt är vårt viktigaste uppdrag. Där psykiskt eller fysiskt våld förekommer ska insatser sättas in omedelbart.

Anhöriga som vårdar en närstående behöver ibland stöd för att orka med. För en del personer handlar det om att få hjälp med insatser som den närstående behöver. För andra handlar det om att de behöver få information eller utbildning om den närståendes behov.

Särskilda uppdrag

- Fortsätta öka självförsörjningsgraden
- Intensifiera det förebyggande arbetet
- Implementera och utveckla projekt ”En väg in och många vägar till arbete, studier och egen försörjning” i den ordinarie verksamheten från och med 2016.

Anslag (driftbudget)

Belopp i mkr	2015	2016	2017	2018
Netto	158,2	158,2	158,2	158,2

Nyckeltal/indikatorer som följs upp

- Andel av Tyresöborna, inklusive barn, som har varit i behov av försörjningsstöd under året.
- Andel av de personer i åldersgruppen 25 till 65 år, som beviljats ekonomiskt bistånd, som har fått arbete eller deltar i praktik eller annan kompetenshöjande insats inom en månad från beslutet.

Verksamhetsområde 5: Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Verksamhet och syfte

Syftet med verksamheten är att skapa förutsättningar för människor med olika funktionsnedsättningar att kunna leva ett så självständigt liv som möjligt. Stödet till personer med funktionsnedsättning är inriktat på att ge den enskilde förutsättningar att leva som andra genom att ge stöd och service som stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv. För att nå dit behövs ett varierat utbud av insatser samt att stödet är anpassat till varje individs behov.

Insatserna kan bland annat gälla boende och boendestöd, korttidsvistelse, korttidstillsyn, hemtjänst, avlösarservice, ledsagarservice, kontaktpersoner, bostadsanpassning, daglig verksamhet, personlig assistans, anhörigstöd, sysselsättning och förebyggande insatser.

Verksamhetens inriktning

Människor med funktionsnedsättningar har rätt till ett liv på lika villkor som andra. De hinder som en medborgare med en funktionsnedsättning begränsas av ska därför avhjälpas där så är möjligt. Alla medborgare ska ha möjligheter att välja sitt boende, ha en givande fritid och delta i arbetslivet. Därför ska valfriheten värnas för denna grupp. Stödverksamheter ska möta individen på hennes villkor med målet att stärka dennes självständighet. Där lämpliga tekniska lösningar finns ska detta vara ett alternativ som den enskilde kan välja. En bra samverkan med andra förekommande aktörer och huvudmän där individens bästa är i fokus är en självklarhet. Anhöriga som vårdar en närstående behöver ibland avlastning eller annat stöd för att orka med. Därför måste omsorgen vara lyhörd för deras behov och tillsammans med landstinget erbjuda det stöd som efterfrågas.

Anslag (driftbudget)

Belopp i mkr	2015	2016	2017	2018
Netto	207,5	207,5	207,5	207,5

Aktuella investeringar under perioden

Nytt gruppboende Lindetomten

Nytt gruppboende Tärningen

Nytt boende Sågen

Nyckeltal/indikatorer som följs upp

- Antal personer med daglig verksamhet enligt LSS som får arbete eller börjar studera.
- Andel personer som söker bistånd som är nöjda med biståndsavdelningens arbete gällande information, bemötande och handläggningstider.

Verksamhetsområde 6: Äldreomsorg

Verksamhet och syfte

Äldreomsorgens syfte är att skapa förutsättningar för människor med olika funktionsnedsättningar orsakade av åldrande eller sjukdomar att kunna leva ett så självständigt liv som möjligt. Det är av avgörande betydelse att kommunen kan erbjuda ett brett utbud av olika insatser utifrån individens behov. Insatserna formar tillsammans en helhet som täcker upp olika behovssituationer i vardagen. Insatserna kan gälla särskilda boendeformer (permanent boende, korttidsvård/växelvård), hjälp i hemmet (omvårdnad, service, avlösning, ledsagning, trygghetslarm), bostadsanpassning, rehabilitering, förebyggande insatser och anhörigstöd för att nämna några.

Verksamhetens inriktning

I Tyresö ska det vara lätt att leva livet, hela livet. Hjälp i hemmet ska finnas för den som inte själv längre klarar sin omvårdnad. Hjälp ska ges med respekt för individens integritet och självbestämmande. Den enskildes rätt att styra sin vardag ska alltid vara vägledande. Även om omsorgen bedöms vara av hög kvalitet kan den upplevas på olika sätt av olika människor. Därför ska det finnas ett stort utbud av aktörer att välja mellan, både för hjälp i ordinärt boende och vård- och omsorgsboenden. Där det är möjligt ska hjälp i ordinärt boende vara ett alternativ till vård- och omsorgsboende. Där lämpliga tekniska lösningar finns ska detta vara ett alternativ som den enskilde kan välja. Det finns många äldre som önskar att få känna tryggheten i att bo i en gemenskap. Därför ska vi fortsätta planera för olika former av tillgängliga boenden, med eller utan omsorg. En bra samverkan med andra förekommande aktörer och huvudmän där individens bästa är i fokus är en självklarhet. Anhöriga som vårdar en närstående behöver ibland avlastning eller annat stöd för att orka med. Därför ska omsorgen vara lyhörd för deras behov och tillsammans med landstinget erbjuda det stöd som efterfrågas.

Särskilda uppdrag

- Genomföra Silviacertifiering av äldreomsorgen
- Säkerställa tillkomsten av ytterligare platser i särskilt boende genom två nya äldreboenden

Anslag (driftbudget)

Belopp i mkr	2015	2016	2017	2018
Netto	296,8	312,2	327,3	341,9

Nyckeltal/indikatorer som följs upp

- Andelen som är nöjda eller mycket nöjda inom hemtjänst och särskilt boende enligt socialstyrelsens årliga nationella undersökning.
- Andelen personer 65 år och äldre som riskbedöms avseende fall, undernäring respektive trycksår i särskilt boende

Verksamhetsområde 7: Gymnasieskola

Verksamhet och syfte

De flesta ungdomar söker till gymnasiet efter grundskolan. Valfriheten är stor och eleverna kan söka till Tyresös eget gymnasium med både yrkesförberedande och högskoleförberedande program, men också till såväl fristående som kommunala skolor i hela länet. I Stockholms län råder frisök till gymnasiet, vilket betyder att elever som söker till gymnasieskolor i andra kommuner blir mottagna som förstahandssökande där. I Tyresö utnyttjas den möjligheten av ca 75 procent av 16-17-åringarna. Syftet med gymnasieskolans och gymnasiesärskolans utbildningar är att förbereda eleven för framtida studier och arbetsliv.

Verksamhetens inriktning

Gymnasieskolan engagerar och attraherar Tyresös elever. Skolan är modern och erbjuder program som ligger i linje med elevernas egna val. Tyresö gymnasium är ett gymnasium som snabbt tar till sig och drar nytta av framtida teknisk utveckling särskilt inom den digitala sektorn.

Vi lever i en globaliserad värld som även påverkar skolan lokalt. I samverkan med länets alla kommuner utvecklar vi gymnasieutbildningen så att elevens val alltid är val mellan skolor med högsta kvalitet. Förståelse för människors skilda bakgrund präglar arbetet i Tyresö gymnasium så att tolerans är framträdande drag i arbetsmiljön. Gymnasiet är Tyresös stolthet. Stoltheten bygger på att alla elever har goda kunskaper och ligger högt i framtida rankingar. Arbetsmarknaden frågar efter framtidens tyresöelever, och de har framgång inom forskning och utbildning på universitet och högskola.

Gymnasiesärskolan utvecklar de nationella programmen så att fler elever får arbete och går ut i egen försörjning. Varje elev får det stöd och den arbetsro som inlärning kräver.

Särskilda uppdrag

- Implementera framtidens gymnasium med ny profilering och nytt arbetssätt, samt genomföra etablering av nytt gymnasium för såväl studieförberedande som yrkesförberedande program.
- Stärka studie- och yrkesvägledningen i syfte att minska studieavbrott på gymnasiet

Anslag (driftbudget)

Belopp i mkr	2015	2016	2017	2018
Netto	206,3	208,2	213,5	221,7

Aktuella investeringar under perioden

Nytt gymnasium för yrkesförberedande program

Nyckeltal/indikatorer som följs upp

- Andel som fullföljer gymnasieutbildning efter fyra år

Verksamhetsområde 8: Vuxenutbildning

Verksamhet och syfte

Centrum för livslångt lärande (C3L) är Tyresö kommuns lärcenter för vuxenutbildningen. C3L bedriver kommunal vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå, särskild undervisning för vuxna (Särvux), gymnasiala yrkesutbildningar samt yrkeshögskoleutbildningar.

Yrkesutbildningar sker i egen regi och genom ramavtal med andra utbildningsanordnare. I egen regi finns barnskötar-, omvårdnads-, ekonomiassistent- och yrkesförarutbildning. Genom ramavtal med andra genomförs utbildning inom restaurang, elektronik och VVS. C3L:s yrkeshögskoleutbildningar är inom kvalificerad IT. Lärlingsutbildning finns i egen regi och i samverkan med Haninge kommun. Högskolekurser på distans erbjuds i samverkan med högskolan i Gävle.

Alla Tyresöbor erbjuds studie- och yrkesvägledning.

C3L samarbetar med arbetsförmedlingen, försäkringskassan, arbetsmarknadsenheten, socialförvaltningen och kommuner i Stockholms län kring vuxnas lärande.

Verksamhetens syfte är att vägleda och stötta människor till arbete och egen försörjning.

Verksamhetens inriktning

Vuxenutbildningen är framgångsrik på alla nivåer, inte minst vad gäller eftergymnasiala utbildningar, yrkeshögskolekurser samt yrkesutbildningar för vuxna. Samverkan med gymnasieskolan är given. Vuxenutbildningen främjar integration genom språkutbildning, yrkesutbildningar och omfattande nätverk. Vuxenutbildningen är ett föredöme för skola och utbildning. Utbildning i vuxen ålder är ett självklart eget val i en vuxenutbildning som också är en rättighet för var och en. Särskild utbildning för vuxna (särvux) följer inriktningen på vuxenutbildningen och fler får arbete.

Anslag (driftbudget)

Belopp i mkr	2015	2016	2017	2018
Netto	26,0	26,0	26,0	26,0

Nyckeltal/indikatorer som följs upp

- Andel med godkända betyg inom grundvux och gymnasievux

Verksamhetsområde 9: Arbetscentrum

Verksamhet och syfte

Arbetscentrum erbjuder olika former av stöd och arbetsmarknadsåtgärder för att fånga upp ungdomar, invandrare, utförsäkrade och arbetslösa genom att slussa dem vidare till studier, olika arbetsmarknadsåtgärder eller egen försörjning. Detta sker i nära samarbete med vuxenutbildningen, arbetsförmedlingen och försörjningsstödsenheten inom socialförvaltningen.

Verksamhetens syfte är att hjälpa och stötta de Tyresöbor som är eller riskerar att bli arbetslösa samt arbeta för ett mer integrerat samhälle genom att underlätta för flyktingar/invandrare och personer med funktionsnedsättningar att etablerar sig på arbetsmarknaden och därigenom bli delaktiga i samhället.

Verksamhetens inriktning

Insatser för att främja arbete och egen försörjning utvecklas genom samverkan mellan Arbetscentrum och andra institutioner och organisationer, förvaltningar och samverkansorgan. Det lokala näringslivet har vägar in i Arbetscentrum. I Tyresö sänks arbetslösheten för ungdomar med nya vägar till arbete. Arbetslösheten sänks för invandrade, särskilt kvinnorna. Mångfalden är tydlig i företagande, socialt arbete och i skolan. De demokratiska värderingarna slår igenom i alla yrken och på alla arbetsplatser så att var och en respekteras för sin tro, sin bakgrund, sin ålder och läggning.

Projekt utvecklas för att främja integration genom kontakter med föreningsverksamhet och frivilligorganisationer. Särskilt lyfts frågan om bostäder i kommunens hela bostadsbestånd. Flyktingmottagning och service till invandrare förnyas genom nya arbetssätt och samverkansformer.

Särskilda uppdrag

- Genom aktiva insatser i nära samverkan med andra aktörer verka för ännu högre sysselsättningsgrad och självförsörjningsgrad i Tyresö.
- Under perioden öka flyktingmottagandet.
- Implementera och utveckla projekt ”En väg in och många vägar till arbete, studier och egen försörjning” i den ordinarie verksamheten från och med 2016.

Anslag (driftbudget)

Belopp i mkr	2015	2016	2017	2018
Netto	10,0	10,0	10,0	10,0

Nyckeltal/indikator som följs upp

- Sysselsättningsgraden 15-74 år
- Andel ungdomar i åldern 16-24 år som varken studerar eller arbetar

Verksamhetsområde 10: Bibliotek, kultur och fritid

Verksamhet och syfte

Bibliotek

Biblioteksverksamheten omfattar förutom utlåning av böcker även talboksservice, utbud av olika media, möjlighet att tentera för distansstuderande samt service till äldreomsorgen och skolan. Biblioteket erbjuder även digitala tjänster.

Syftet med biblioteksverksamheten är att främja intresse för läsning och litteratur och utbildning. För information, upplysning och kulturell verksamhet i övrigt, har alla medborgare tillgång till ett folkbibliotek.

Kultur

Tyresö kultur omfattar kulturenheten med konsthall, kulturskola, ungdomscaféet Bonza, föreningsgården och naturskolan. Huvuddelen av den löpande verksamheten riktar sig till barn och ungdomar.

Syftet med verksamheten är att tillhandahålla ett brett varierat kulturutbud och meningsfull fritid för kommuninnevanarna.

Fritid

Fritid erbjuder olika former av föreningsstöd, ändamålsenliga anläggningar och skapar förutsättningar för friluftsliv, rekreation och spontanidrott. Insatser för att förbättra fritid- och kulturutbudet för personer med funktionsnedsättning görs.

Verksamhetens syfte är att skapa förutsättningar för meningsfulla fritidsaktiviteter främst för barn och ungdomar.

Verksamhetens inriktning

Tyresö förknippas ofta med sitt rika kultur- och idrottsliv och den fantastiska naturen med mycket bra förutsättningar för stimulerande aktiviteter i det fria.

Alliansens ambition är att med olika insatser ytterligare förstärka den attraktiva bilden. Vi vill fortsätta utveckla utbudet av aktiviteter både genom egna arrangemang, investeringar och genom att aktivt stödja och hjälpa det aktiva föreningslivet.

I vårt Tyresö prioriterar vi barn, ungdomar och breddaktiviteter inom både kultur- och idrottsområdet. Det gör vi genom att behålla nolltaxan, som ger alla ungdomsföreningar gratis tillgång till kommunala anläggningar.

Funktionsnedsatta barn och ungdomar är, och kommer att vara en högt prioriterad grupp i vårt Tyresö. I samarbete med övriga kommuner på Södertörn och riktade insatser ska vi fortsätta att utbudet för denna grupp.

Utbudet ska präglas av valfrihet och mångfald. Detta märks till exempel genom ett utökat utbud inom Kulturskolans ram och flera föreningar som erbjuder Profilfritids.

Vi fortsätter att bygga nya och utveckla våra befintliga anläggningar, gärna i samverkan med föreningar, näringsliv och våra grannkommuner.

Vårt nya kulturhus i närheten av Tyresö centrum kommer att bli en mötesplats för alla generationer med bibliotek, scener, biograf, samlingslokaler och kommer att erbjuda en mångfald av aktiviteter. Alliansen vill även stimulera och uppmuntra ännu fler lokala kulturaktiviteter.

Vi vill att Albyområdet ska vara ett nav för det rörliga friluftslivet i Tyresö samtidigt som det fortsätter att vara en samlingsplats för hela familjen. Därför är det viktigt att det fortsatta utvecklingsarbetet i området sker med omsorg och känsla för miljön, men också skapar möjligheter till fler aktiviteter än idag.

För att ytterligare stimulera olika grupper till en hälsosammare livsstil, vill vi satsa på projekt med inriktning på folkhälsan.

Särskilda uppdrag

- Genomföra den planerade Alby-utvecklingen
- I nära samverkan med andra aktörer utveckla någon form av kulturhus i anslutning till Tyresö centrum.
- Arbeta fram en strategisk anläggningsförsörjningsplan inom verksamhetsområdet.

Anslag (driftbudget)

Belopp i mkr	2015	2016	2017	2018
Netto	108,0	108,1	143,1	143,1

Aktuella investeringar under perioden

Ny ishall i Tyresö centrum

Upprustning av fridrottsanläggning vid Trollbäckens IP

Konstgräsplan mellan Strandskolan och Tyresö skola

Alby friluftsområde

Upprustning av kulturfastigheter

Upprustning av Fårdala ridhus

Samlingsanslag för fritidsanläggningar

Nyckeltal/indikatorer som följs upp

- NKI
- Andel föreningsaktiva ungdomar

Verksamhetsområde 11: Plan och exploatering

Verksamhet och syfte

Till mark och exploatering hör bland annat projektering, byggprojektledning, exploatering och förvaltning av kommunens mark. Till planenhetens verksamhet hör kommunens fysiska planering. Arbetet bedrivs både på en strategisk nivå genom översiktlig planering och mer konkret genom framtagandet av detaljplaner i samarbete med byggherrar, fastighetsägare och andra kommunala förvaltningar. Huvuduppgiften för mät- och kartenheten är att vara del av eller stödja andra verksamheters myndighetsutövning och övrig verksamhet. Mät-, kart- och GIS-verksamheten utför kommunens uppgifter i den nationella informationsförsörjningen (t ex adressättning).

Verksamhetens inriktning

Det påbörjade arbetet med en ny Översiktsplan för Tyresö ska gå i mål under 2016. Det är viktigt att den fortsatta processen präglas av stor öppenhet och en strävan efter att involvera så många Tyresöbor som möjligt i processen. Översiktsplanen är för oss i Alliansen ett viktigt verktyg för att nå vårt långsiktiga mål att göra Tyresö till den mest attraktiva kommunen i Stockholmsregionen.

En bärande tanke för oss när det gäller stadsbyggnadsutvecklingen är att förtätat i centrala lägen och att i övrigt så långt möjligt värna om karaktären på våra olika kommundelar och slå vakt om det gröna, naturnära Tyresö. En genomtänkt stadsplanering bidrar även till stärkt trygghet i samhället.

Alliansen vill se ett särskilt fokus de kommande åren på en översyn av Tyresös företagsområden i syfte att effektivisera Tyresös företagsområden så att fler arbetsplatser kan rymmas, fler företag etableras eller tillåtas expandera.

- Tyresö Centrum och Bollmora

Den stora centrumutvecklingen är väsentlig för Tyresö. Med Tyresö View färdigt och skapandet av den nya stadsparken har de södra delarna av centrum lyfts till en ny nivå. Centrum kopplas samman med det nya Nybodaområdet genom ett aktivitetsstråk med park, lek och skate. Bostäder byggs i kvarteret Järnet, vid Hasselbacken, vid Kyrkogränd, vid Siklöjevägen, i Farmarstigen och vid Njupkärrsvägen. Det är för oss viktigt att det byggs med olika upplåtelseformer. Alliansen har fått på plats grunderna för utbyggnaden av Norra Tyresö Centrum. Här skapas attraktiva stadskvarter, ett höghus, nya gator, nytt torg, nya parker, nya grönytor, trivsamma innegårdar, nya butiker, ny service och nya möjligheter för kultur, fritid och utbildning för alla. Här ska även bli ett nytt kulturhus med bla bio och bibliotek. Den nya stadsdelen sätter människan i centrum, parkeringar grävs ner och bussterminalen förbättras. Tyresö Centrum byggs ut och utbudet förbättras. Våra utemiljöer har utsmyckningar och planteringar.

Med en flytt av Tyresö Gymnasium från sitt nuvarande läge till en ny skola för de yrkesförberedande programmen på Bollmora Företagsområde och för de studieförberedande programmen och vuxenutbildningen i Tyresö Centrum öppnas även för byggandet av ett par hundra bostäder i ett fint läge där skolan finns idag. Den nya skolan i centrum ska så långt möjligt samlokaliseras med andra verksamheter som kultur och bibliotek i någon form av kulturhus.

- Trollbäcken
Trollbäcken är och ska förbli en lummig och grön villastad. En översyn har påbörjats på Alliansens initiativ av de gamla detaljplaner som finns idag i Trollbäcken för att tillsammans med villaägare och boende ordna brister i infrastruktur, dagvattenhantering och trafiksäkerhet m.m. Under perioden vill vi även genomföra en centrumutvecklingsplan för Trollbäcken. Vi vill ta ett helhetsgrepp som omfattar sträckan längs Vendelsövägen från Drevviken till Södergården inklusive Alléplan. Här ryms bostäder med olika upplåtelseformer, arbetsplatser och en utökad service för hela Trollbäcken genom viss förtätning. Kompletteringen stärker det kommersiella utbudet och ger ett mer levande centrum. I området kommer vi se till att det byggs seniorlägenheter och äldreomsorg.
- Tyresö Strand
Strandområdet är nu snart 30 år efter att planeringen av området påbörjades färdigutvecklat. Det återstår idag en större pusselbit och det är den tredje och sista etappen av Trädgårdsstaden som omfattar 400-500 attraktiva bostäder. Planeringen för dess ska påbörjas kommande år.
- Östra Tyresö
Alliansen har de senaste åren tagit initiativ till att öka tempot i planläggningen av Östra Tyresö så att det nu arbetas med 2-3 detaljplaner parallellt istället för en i taget som tidigare. Detta gör det möjligt att ligga i fas med den ursprungliga tidsplaneringen för detaljplaneringen i hela Raksta och fram till Trinntorp. Alliansen har även tagit initiativ till att få plats nya planbestämmelser som möjliggöra utbyggnad till 105 + 40 kvadratmeter i tre olika områden i väntan på färdiga detaljplaner. Vi strävar efter att få detta på plats även i Ällmora. Alliansen har även tagit ett nytt initiativ för att se om det är möjligt att snabbare släppa fram större byggrätter till enskilda fastighetsägare i de yttre delarna av Brevik under vissa förutsättningar. Det är vår förhoppning att det ska bli en möjlighet, om viktiga miljökrav kan klaras, där det idag är lång tid kvar till en riktig detaljplan. Etapp 7 Solberga och etapp 9 Ugglevägen är nu i byggfas. Etapp 8 Raksta och 10 Brobänken är i planfas och planläggningen av etapp 11 Tegelbruket ska påbörjas under 2014. Under perioden 2015-2018 kommer sedan planläggning påbörjas av ytterligare tre eller fyra etapper.

Särskilda uppdrag

- Arbeta fram en centrumutvecklingsplan för Trollbäcken som omfattar sträckan längs Vendelsövägen från Drevviken till Södergården i syfte att möjliggöra mindre förtätningar med bostäder och förbättrat service- och centrumutbud.
- Planeringen av Trädgårdsstadens tredje etapp
- Genomföra ett arbete i syfte att effektivisera Tyresös företagsområden så att fler arbetsplatser kan rymmas, fler företag etableras eller tillåtas expandera.
- Etablera ett nytt gymnasium för studieförberedande program i samverkan med vuxenutbildning och kulturverksamhet i nära anslutning till Tyresö centrum, samt för yrkesförberedande program i Bollmora företagsområde.

Anslag (driftbudget)

Belopp i mkr	2015	2016	2017	2018
Netto	18,0	18,0	18,0	18,0

Aktuella investeringar under perioden

Strategiska markförvärv

Nyckeltal/indikatorer som följs upp

- Antalet bostäder i antagna detaljplaner under året

Verksamhetsområde 12: Väghållning och park

Verksamhet och syfte

Väghållnings- och parkverksamheten syftar till att hålla bra, framkomliga, trygga vägar med bra beläggningar och god belysning för att säkerställa en säker trafikmiljö för alla trafikantgrupper året runt. Verksamheten vårdar och utvecklar parker och grönmiljöer samt lekplatser i bemärkelsen säkerhet, tillgänglighet och lekvärde. Verksamheten deltar också i detaljplanearbetet och framtagande av skötselplaner.

Verksamhetens inriktning

Ett av Tyresös största projekt är de stora satsningarna på Tyresövägen. Det investeras i åtgärder som förbättrar framkomligheten för såväl privatbilism, kollektivtrafik som gång- och cykeltrafik. Det skapas sammanhängande gång- och cykelstråk hela vägen från Östra Tyresö till Tyresö Centrum. Vägen breddas steg för steg till tre körfält. Nya infartsparkeringar skapas, busshållplatser förlängs så att fler bussar rymms, farthinder och farliga passager byggs bort från vägen. Framkomligheten behöver även förbättras längs Gudöbroleden genom Trollbäcken i samverkan med Trafikverket. I samarbete med Trafikverket och Stockholms Stad vill vi se på möjligheten att ta bort trafikljuskorsningen i Skrubba och förlänga Bollmoravägen från Skrubba Malmväg till Gudöbroleden för att på så sätt öppna upp området mer.

Tyresö och våra grannkommuner genomför stora satsningar på bättre cykelstråk till Hanninge, Nacka och Stockholm. I Tyresö satsar Alliansen 6 miljoner om året på cykel till 2020 vilket ger Tyresö ett mycket bra cykelnät. Cykelpendling underlättas genom fler och bättre cykelparkeringar vid knutpunkter. Satsningen på att förbättra all skyltning fortsätter. Gång- och cykelvägar och busshållplatser är prioriterade när det gäller tillgänglighetsanpassning.

Tyresö är en av Sveriges mest trafiksäkra kommuner – det slår Alliansen vakt om. Att skapa trygga skolvägar är prioriterat. En viktig effekt av nya detaljplaner i b.la Östra Tyresö och översynen av detaljplaner i Trollbäcken är förbättrad trafiksäkerhet.

Tyresö ska vara en kommun med välskötta parker och närhet till grönområden. Alliansen vill bland annat se en fortsatt utveckling av Fornuddsparken och av nya parker inom projektet Norra Tyresö Centrum.

Särskilda uppdrag

- Fortsatta åtgärder för förbättrad framkomlighet längs Tyresövägen
- Fördjupa samarbetet med Trafikverket och andra parter för bättre framkomlighet längs Gudöbroleden

Anslag (driftbudget)

Belopp i mkr	2015	2016	2017	2018
Netto	66,7	66,7	66,7	66,7

Aktuella investeringar under perioden

Ombyggnad av centrum till den nya visionen

Exploatering av Strandängarna

Exploatering av Tegvägen

Gång- och cykelbana Njupkärrsvägen

Trädgårdsstaden

Solberga etapp 7

Raksta etapp 8

Tyresövägen (från Bäverbäcken och österut)

Utbyggnad av cykelvägar

Brygga vid Klövberget

Samlingsanslag för gata och park

Nyckeltal/indikatorer som följs upp

- Ranking i cykelfrämjandets kommunvelometer. Meter underhållen cykelväg till barmarksstandard.
- Beläggningsprogram kronor/invånare

Verksamhetsområde 13: Miljö och trafik

Verksamhet och syfte

Miljö- och trafikenhetens verksamheter syftar till att vårda, utveckla och bevara den oexploaterade och den exploaterade miljön och verka för en långsiktig ekologisk hållbar utveckling. Enheten verkar också för en bra trafikplanering, en god trafiksäkerhet för alla trafikantgrupper, en förbättrad folkhälsa och en ökad tillgänglighet, på gator och i parker, för alla medborgare.

Verksamhetens inriktning

Alliansens Tyresö ska ligga i framkant i omställningen till ett hållbart Sverige. Genom att planera på ett hållbart sätt med god miljö i fokus når vi långt. Förtätning i kommunens centrala delar är bra ur miljöperspektiv. Byggnad i Tyresö ska anpassas till den omgivande miljön och naturen. På detta sätt motverkas onödig sprängning och avverkning.

Att vi tillsammans med övriga kommuner på Södertörn satsar på att minska transporternas miljöbelastning genom samordnade varustransporter och en infrastruktur för förnyelsebara drivmedel är viktig och ger stora effekter. Genom tydliga krav i upphandlingar gäller det också renhållning och andra transporter.

Idag är Tyresö en av Sveriges mest naturskyddade kommuner med Tyresta Nationalpark och sex naturreservat. Beslut har tagits om ett sjunde – Klövberget. Vi vill även göra naturreservat av Telegrafberget och området runt Barnsjön kommande år.

För oss är det viktigt med en välutbyggd och välfungerande kollektivtrafik. Vi jobbar för ännu tätare och snabbare busstrafik från alla delar av Tyresö; Brevik, Strand, Centrum/Bollmora, Krusboda och Trollbäcken till Gullmarsplan och centrala Stockholm. När etapp 7 Solberga är utbyggd startas busstrafik till Raksta. I den stamnätsstrategi för länet som antagits av Landstinget kopplas busstrafik från norr och söder samman så att linjer från Tyresö fortsätter vidare från Gullmarsplan till centrala Stockholm, Universitetet och Täby/Vaxholm hela trafikdygnet alla dagar. Alliansen i Tyresö står helhjärtat bakom detta arbete. Ny snabbare stombusstrafik från Tyresö längs Örbyleden mot viktiga mål som Huddinge Sjukhus, Södertörns Högskola och Flemingsberg bör kunna komma på plats inom de närmaste åren. Att fortsätta skapa tätare och snabbare förbindelser på tvären mot Haninge, Nacka och Huddinge är prioriterat i kommunens diskussioner med Trafiknämnden. I Tyresö har vi tagit initiativ till att se över busslinjerna för att göra nätet och tvärförbindelserna bättre. Ett viktigt steg att ta initiativ till att möjliggöra busstrafik till Skålsåtra.

Särskilda uppdrag

- Följa upp och ta fram nya åtaganden enligt Tyresö Kommuns Klimatstrategi
- Inleda arbete med att upprätta naturreservat runt Telegrafberget och runt Barnsjön
- Ställa om kommunens fordon till 100 % miljöbilar inklusive elfordon
- Utredda förutsättningar för busstrafik till/genom Skälsåtra

Anslag (driftbudget)

Belopp i mkr	2015	2016	2017	2018
Netto	4,0	4,0	4,0	4,0

Aktuella investeringar under perioden

Åtgärder enligt klimatstrategi

Nyckeltal/indikatorer som följs upp

- Ranking i cykelfrämjandets kommunvelometer. Meter nyttillkommen cykelbana.
- Andel miljöbilar i den kommunala organisationen (definition 2012)
- Andel inköpta ekologiska livesmedel i organisationen (inklusive restauranger och storkök)
- Insamlat matavfall per capita (kg)

Verksamhetsområde 14: Vatten och avlopp

Verksamhet och syfte

Syftet med VA-verksamheten i Tyresö kommun är att förse invånarna med ett gott och friskt dricksvatten samt att ta hand om och avleda avloppsvattnet från hushåll och industrier samt dagvatten med minsta möjliga olägenhet för invånarna.

Verksamhetens inriktning

Vatten och avlopp är något vi alla förväntar oss ska fungera. Genom att hålla ett bra tempo i underhåll och förnyelse av ledningsnätet i Tyresö säkerställer vi att det också är på det sättet. VA-verksamheten i Tyresö ska ge oss ett bra dricksvatten av hög kvalitet. Verksamheten ska ha fokus på goda miljöåtgärder. Genom den fortsatta utbyggnaden av det kommunala VA-nätet ansluts varje år fler invånare till VA-nätet. Alliansens mål är att under perioden få på plats kommunalt VA i ett antal etapper på såväl Brevikshalvön som i Raksta samt Nyfors-området. Vår beslutade satsning på en ny sjöledning från Breviks Skola till Noret under denna period möjliggör att därefter påbörja arbetet med att etappvis ansluta fastigheter i Yttre Brevik till VA-nätet.

Anslag (driftbudget)

Verksamheten finansieras till 100 procent via bruksavgifter.

Aktuella investeringar under perioden

Sjövattenledning Breviks skola-Noret

Samlingsanslag för vatten och avlopp

Nyckeltal/indikatorer som följs upp

- Inköpt mängd vatten i förhållande till försald mängd

Verksamhetsområde 15: Renhållning

Verksamhet och syfte

Kommunens renhållningsverksamhet ansvarar för att upprätta kommunala föreskrifter för hantering av hushållens avfall samt samla, ta om hand och behandla detta avfall enligt gällande lagstiftning på miljömässigt bästa sätt.

Verksamhetens inriktning

Renhållningsområdet i Tyresö har de senaste åren på Alliansens initiativ genomgått flera förändringar. Genom satsningar på matavfallsinsamling och behovstömning görs vinster för oss alla och inte minst miljön. Under perioden ska dessa satsningar fullföljas. Vi strävar efter att ha nöjda abonnenter som upplever servicen som god. Kretsloppscentralen i Petterboda behöver under perioden fortsätta utvecklas med fokus på återvinning och återbruk. Renhållningsverksamheten i Tyresö ska hålla en hög standard när det gäller hänsyn till miljön.

Anslag (driftbudget)

Verksamheten finansieras till 100 procent via bruksavgifter.

Aktuella investeringar under perioden

Samlingsanslag för renhållning

Nyckeltal/indikatorer som följs upp

- Antal/andel hushåll som är anslutna till matavfallsinsamlingen
- NMI
- Mängd hushållsavfall/invånare

Verksamhetsområde 16: Bygglovsverksamhet

Verksamhet och syfte

Till bygglovsenhetens verksamhet hör handläggning av olika typer av bygglovärenden, strandskyddsärenden, byggsamråd/tekniska samråd samt arbetsplatsbesök. En viktig del av verksamheten är även rådgivning till allmänheten och tillsyn. Syftet med verksamheten är att handlägga bygglov, bedriva tillsyn mm enligt plan- och bygglagen.

Verksamhetens inriktning

De senaste åren har bygglovsverksamheten i Tyresö haft en mycket positiv utveckling. Den gamla ordningen med långa handläggningstider och många undantag har förbytt genom ett medvetet och bra arbete till en verksamhet som är professionell, smidig, snabb och håller en hög kvalitet. Alliansen är stolt över det förändringsarbete som genomförts. Utmaningen nu är att bibehålla nivån. Bygglovsverksamheten ska i fortsättningen alltid präglas av hög kompetens, gott bemötande och korta handläggningstider för kompletta ärenden. Det ska vara lätt att som Tyresöbo eller företagare vara i kontakt med bygglovsenheten.

Anslag (driftbudget)

Belopp i mkr	2015	2016	2017	2018
Netto	4,1	4,1	4,1	4,1

Nyckeltal/indikatorer som följs upp

- Bygglovsalliansen
- NKI (SBA, SKL)

Verksamhetsområde 17: Näringsliv

Verksamhet och syfte

Verksamheten ansvarar för att utveckla kontakterna och nätverksbyggande med det lokala näringslivet. Verka för goda förutsättningar av nyföretagande och nyetablering samt medverka internt till att förvaltningarna erbjuder en bra och effektiv service till näringslivet.

Syftet med näringslivsarbetet är att utveckla och säkerställa ett gott näringslivsklimat i Tyresö Kommun.

Verksamhetens inriktning

Entreprenörsandan är stark i Tyresö. Här finns över 1 000 småföretag och nära 11 000 arbetstillfällen. En nära samverkan mellan kommunen och det lokala näringslivet är av stor betydelse och något vi i Alliansen ser som prioriterat i utvecklingen av Tyresö. Det är mot den bakgrunden som vi de senaste åren tagit initiativ till att stärka näringslivsarbetet i Tyresö med ny näringslivschef och medvetet arbete för att förbättra företagservice och information. Detta har gett positiva effekter. Ett ytterligare steg för att förbättra kommunens näringslivsarbete är deltagandet i projektet ”Förenkla helt enkelt” där chefer och tjänstemän på en lång rad förvaltningar och nivåer genomgår tre utbildningssteg i syfte att de ska vara bidragande till att utveckla och stärka företagsklimatet i Tyresö.

Företagsklimatet i Tyresö ligger sedan några år tillbaka på en hög nivå i de mätningar som görs men vårt mål, som en del av visionen om Tyresö som den attraktivaste kommunen, är att långsiktigt och stabilt vara i det absoluta toppskiktet när det gäller företagsklimatet. Det ska vara enkelt att vara företagare i Tyresö och få den service som behövs. Kommunen ska dessutom vara ett föredöme genom att inte konkurrera med näringslivet. Genom kommunens planering kan vi också bidra till att förbättra för det lokala näringslivet. Fler arbetsplatser och företag kan rymmas och expandera i Tyresö genom översyn och förtätning av våra företagsområden och genom tillskapandet av fler lokaler i samband med olika byggprojekt. Ett bra lokalt företagsklimat bidrar även till hög sysselsättningsgrad och få arbetslösa.

Alliansen ser även gärna ett stärkt samarbete mellan skolan och näringslivet. Det stärker Tyresö som en kommun med många kreativa entreprenörer. Samarbetet mellan Tyresö Kommun och det lokala näringslivet kan också stärkas genom att tillsammans skapa någon form av företagarråd.

Särskilda uppdrag

Fördjupa samarbetet med det lokala näringslivet för att stärka företagsklimatet.

Anslag (driftbudget)

Belopp i mkr	2015	2016	2017	2018
Netto	1,2	1,2	1,2	1,2

Verksamhetsområde 18: Gemensam verksamhet

Verksamhet och syfte

Gemensam verksamhet omfattar kommunledningskontoret och konsult- och servicekontoret.

Kommunledningskontoret svarar för kommunens övergripande styrning, planering och uppföljning av kvalitet, ekonomi och personalfrågor, samt stöd till den politiska verksamheten. Medborgarfokus har som syfte att verka för att kommunens invånare ska vara nöjda med och ha god nytta av den kommunala verksamheten.

Konsult- och servicekontoret har till uppgift att ge stöd och service till verksamheterna avseende fastighetsförvaltning, löne- och ekonomiadministration, upphandling och projektstöd.

Verksamhetens inriktning

Den gemensamma verksamheten är en lång rad olika verksamheter allt från information till löneutbetalningar samlas här. Stora delar av verksamheten är vad som kan kallas stödverksamheter eller back office. Här är det för oss viktigt att sträva efter hög kvalitet i allt som genomförs. Genom att vara en attraktiv arbetsgivare ska kommunen säkerställa hög kompetens och hög servicegrad inom alla dessa enheter så att den utåtriktade verksamheten kan fokusera på sitt. Vår strävan är vidare att här ska råda hög effektivitet och god ekonomisk hushållning. Vi ser ett behov av att stärka verksamheter som upphandling och IT för att kommunen ska kunna möta utvecklingen och ligga i framkant.

Särskilt viktigt är kommunens Servicecenter som är vårt ansikte utåt och vår granskningsenhet som kvalitetsgranskar, gör tillsyn och följer upp andra verksamheter inom alla kommunens områden. Satsningen som påbörjades 2006 på att utveckla ett servicecenter i kommunen har gett många positiva effekter och gjort det lättare för Tyresöbor att komma i kontakt med kommunen, få hjälp, stöd, service och svar. Den här verksamheten ska vi slå vakt om ständigt utveckla för att verkligen kunna vara den effektiva och högkvalitativa serviceorganisation som Tyresö ska vara. Vi strävar även efter att fortsätta utveckla Tyresö Kommun som en 24-timmars serviceorganisation genom bland annat löpande införande av fler e-tjänster.

Tillsynen och granskningen av allt från förskola till äldreomsorg är av största vikt. Brister ska upptäckas och åtgärdas snabbt. Genom bra tillsyn och granskning kan vi på ett effektivt sätt säkerställa hög kvalitet i våra verksamheter. Tyresöborna ska kunna lita på kommunen och kunna lita på de verksamheter som bedrivs.

En viktig funktion är det interna Konsult- och Servicekontoret som har till uppgift att bistå och ge service till övriga förvaltningar i kommunen. För oss är det väsentligt att den verksamheten sköts på ett effektivt sätt som sänker kostnaderna för kommunens kärnverksamheter.

Det brottsförebyggande arbetet och arbetet för att stärka tryggheten i Tyresö ska även fortsättningsvis präglas av gott samarbete mellan kommunen, våra olika förvaltningar och verksamheter samt externa aktörer. Tyresö har ett kreativt förhållningssätt och verkar brett för ökad trygghet.

Särskilda uppdrag:

- Effektivisera arbetet inom Konsult- och Servicekontoret så att resurser frigörs för övriga förvaltningar och därmed möjliggör att resurser i högre grad kan användas i respektive förvaltnings verksamhet
- Utveckla Tyresö Kommun till en 24-timmars serviceorganisation bl.a genom att löpande utveckla nya e-tjänster.
- Utveckla Tyresö Kommuns arbete med kost inom berörda verksamheter genom att inrätta en befattning som gastronomisk chef.
- Fortsätta arbetet med energieffektivisering av kommunens fastigheter

Anslag (driftbudget)

Belopp i mkr	2015	2016	2017	2018
Netto	76,7	76,7	76,7	76,7

Aktuella investeringar under perioden

Samlingsanslag för fastighetsinvesteringar initierade av hyresgäster

Samlingsanslag för fastighetsinvesteringar initierade av ägaren

Inventarier, IT och småinvesteringar

Nyckeltal/indikatorer som följs upp

- NKI
- Outhyrda lokaler

Verksamhetsområde 19: Kommunalförbund

Verksamhet och syfte

Under anslaget budgeteras de verksamheter som kommunen bedriver i samarbete med andra kommuner i form av kommunalförbund, gemensam nämnd eller annat formaliserat samarbete (förutom Samordningsförbundet Östra Södertörn som utgör ett komplement till Socialnämndens och Gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens verksamheter). Vidare budgeteras kostnader för kommunens medlemskap i intresseorganisationer samt för kommunrevisionen. Det gäller följande verksamheter eller poster:

- Södertörns Brandförsvarsförbund, som handhar räddningstjänst för tio medlemskommuner. Tyresös andel i förbundet är 9,08 procent.
- Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund, som svarar för miljö- och hälsoskyddstillsyn för kommunerna Haninge, Nynäshamn och Tyresö. Tyresös andel i förbundet är 29,6 procent.
- Södertörns Överförmyndarnämnd som drivs i form av en gemensam nämnd och svarar för överförmyndarverksamheten för Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nynäshamn och Tyresö kommuner. Tyresös andel i förbundet är 11,5 procent.
- **Östra Södertörns samordningsförbund**
- Avgifter för medlemskap i Sveriges Kommuner och Landsting och i Kommunförbundet Stockholms län.
- Arvoden och omkostnader för kommunens revisorer samt konsultkostnader för revisorerernas biträde

Verksamhetens inriktning

Tyresö är medlemmar i två olika kommunalförbund och en gemensam nämnd. Det är inte kommunfullmäktige i Tyresö som specificeras planer och mål för dessa verksamheter utan det sker inom förbunden själva i respektive styrelse eller direktion efter de förbundsordningar som finns. Att Tyresö är medlemmar i kommunalförbund har sin bakgrund i en vilja att samverka, samordna och förbättra verksamheter som är viktiga och där gemensamt arbete ger bättre service till medborgaren.

Södertörns Brandförsvarsförbund som är det äldsta av våra tre förbund ansvarar för räddningstjänsten i 10 kommuner och bedriver en bra verksamhet. Förbundet är långt framme när det gäller det förebyggande arbetet och brandskyddsarbetet med mål att minimera antalet bränder. Förbundet är också långt framme i arbetet med jämställdhet och mångfald i räddningstjänsten. Alliansen i Tyresö står bakom arbetet helhjärtat.

Södertörns Miljö- och Hälsoskyddsförbund bedriver en viktig verksamhet när det tillstånd och tillsyn inom miljö- och hälsoområdet. Genom bildandet av förbundet har kommunerna som är medlemmar kunnat öka sin tillsyn till den nivå den borde ha men tidigare nästan aldrig nådde upp till. För Tyresös del har detta varit mycket positivt. Detta samtidigt som ekonomiska

effektiviseringar uppnått. Kundnöjdheten har varierat de senaste åren och vi menar att ett viktigt fokus måste vara att fortsätta utveckla bemötande och service.

Södertörns Överförmyndarnämnd är en gemensam nämnd som handhar överförmyndarverksamheten. Det är ett område som inte berör så många individer men för de som är berörda är det oerhört viktigt att detta sköts på ett tillfredsställande sätt. Även på detta område har kommunerna tidigare på egen hand haft svårt att till 100 % leva upp till de krav på tillsyn och uppföljning som vi med rätta kan ställa. Efter bildandet av den gemensamma verksamheten fungerar detta nu på ett betydligt bättre sätt.

Anslag (driftbudget)

Belopp i mkr	2015	2016	2017	2018
Netto	42,2	42,2	42,2	42,2

Verksamhetsområde 20: Politisk verksamhet

Verksamhet och syfte

Verksamhetsområdet politisk verksamhet omfattar kommunfullmäktige och kommunstyrelsen inklusive råd och beredningar under kommunstyrelsen och ersättningar till årsarvoderade förtroendevalda. Verksamheten består till största del av kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens sammanträden, utbildningar och konferenser. Vidare innefattas partistöd till de politiska partierna representerade i kommunfullmäktige samt stöd till den politiska organisationen i form av politiska sekreterare. Även administration av allmänna val och lokala folkomröstningar ingår i verksamhetsområdet.

Verksamhetens inriktning

Tyresö Kommun har sedan länge haft en effektiv och ganska liten politisk överbyggnad på organisationen. Detta har tydligast synts genom att Tyresö legat i topp i den årliga rankingen av landets kommuner utefter vem som har lägst kostnad för politiken – förtroendevalda och det politiska systemet. Vid den senaste mätningen var Tyresö bäst i Stockholms län. Detta är ett medvetet val från vår sida. Vi kommer fortsätta sträva efter att vara kostnadseffektiva och inte låta det politiska systemet svälla på bekostnad av annat. En digitalisering av **sammanträdeshanteringen för** politiken i Tyresö har genomförts och nu måste detta vårdas och utvecklas så att det fungerar tillfredsställande.

En utmaning för de politiskt förtroendevalda i Tyresö är att nå ut mer till Tyresöborna. Bättre forum för medborgarkontakter behöver ständigt utvecklas så att fler känner att de har möjlighet att påverka och ha ett inflytande över utvecklingen i vår kommun.

Anslag (driftbudget)

Belopp i mkr	2015	2016	2017	2018
Netto	16,8	16,8	16,8	17,2

Verksamhetsområde 21: Tyresö Bostäder AB

Verksamhet och syfte

Tyresö Bostäder ska på affärsmässiga grunder förvalta och förmedla attraktiva bostäder inom kommunen. Vidare ska bolaget verka för att skapa social gemenskap, god service och trygghet inom områdena. Bolaget ska i sin planering verka för ungdomar som söker sitt första boende samt äldre som efterfrågar anpassade boenden. Samarbete med socialförvaltningen angående förturer ska också förekomma.

Verksamhetens inriktning

Tyresö Bostäder är kommunens största hyresvärd och har därmed en viktig roll för bostadsförsörjningen. Hyresrätten som bostadsform kompletterar marknaden och ger valfrihet för våra invånare. Vårt mål med Tyresö Bostäder är att för de boende skapa boendeglädje under parollen ”där man vill leva och bo”.

Inom ramen för Tyresö Bostäder bygger och planerar Tyresö Kommun nya hyresrätter. Byggstart för projektet Hasselbacken med 200 bostäder, lokaler och nytt kontor för Tyresö Bostäders verksamhet sker nu i sommar (2014). Planering har påbörjats för ca

100 lägenheter i Norra Tyresö Centrum (beräkna byggstart 2016) samt 160 lägenheter på Maria Sofias väg i Tyresö Strand (beräknad byggstart 2018). Därefter kommer det planeras för 150-200 lägenheter i Trollbäcken vid Vendelsövägen och Centralområdet som sedan kommer byggas med byggstart efter 2018.

Särskilda uppdrag

- Upprätta en treårig bolagsplan

Aktuella investeringar under perioden

200 bostäder samt kontor vid Hasselbacken

100 lägenheter i Norra Tyresö centrum

160 lägenheter på Maria Sofias väg

Nyckeltal/indikatorer som följs upp

- NKI

Verksamhetsområde 22: Tyresö Näringslivsaktiebolag

Verksamhet och syfte

Tyresö Näringslivsaktiebolags ändamål är att köpa, förvalta och sälja mark samt förvärva, bygga och förvalta lokaler för näringslivsändamål.

Verksamhetens inriktning

Tyresö Näringsliv AB har spelat en viktig roll i Tyresös utveckling genom att förvalta och sälja marken till bland annat Södra Lindalens Företagsområde. Idag är bolaget ägare enbart till det så kallade brädgårdsområdet i Tyresö Strand. På området planeras i framtiden kommunal verksamhet varför kommunen avser förvärva fastigheten från bolaget och avveckla bolaget.

Aktuella investeringar under perioden

Inga investeringar planeras under perioden.

Uppföljning, intern kontroll och kommunikation (reviderad)

Uppföljning av mål, ekonomi och kvalitetsgarantier

Kommunfullmäktige ansvarar för kommunens övergripande och långsiktiga styrning genom att ange mål, inriktning omfattning och kvalitet. **Kommunstyrelsen** verkställer kommunfullmäktiges beslut och ska dessutom utöva tillsyn över nämnderna. Det är kommunstyrelsen som fastställer formerna för uppföljning och rapportering av verksamhet och ekonomi.

Uppföljning till fullmäktige sker var fjärde månad genom **delårsrapport** per den 30 april och den 31 augusti och **årsredovisning** vid varje årsskifte. **Delårsrapporten** ska innehålla utfall och ekonomiska prognoser för drift- och investeringsbudget samt redovisning av måluppfyllelse av de strategiska målen.

Avvikelse, när nämndernas bedömning är att de verksamhetsmässiga och/eller ekonomiska målen inte kommer att nås, ska rapporteras i anslutning till delårsrapporten med förslag på åtgärder som kan vidtas för att målen ska uppfyllas.

Kommunledningskontoret utfärdar anvisningar för nämndernas delårsrapporter och verksamhetsberättelser och ansvarar för att årsredovisningen och delårsboksluten sammanställs. Kontoret ansvarar även för uppföljning av de kammungemensamma målen.

Nämnderna är ansvariga för sina verksamheter och ska följa upp deras verksamhet och ekonomi i tillräcklig omfattning. Nämnderna ska var fjärde månad lämna **delårsrapport** med ekonomisk prognos per den 30 april och den 31 augusti och **verksamhetsberättelse** vid årets slut. Delårsrapporten ska innehålla utfall och ekonomiska prognoser och bedömning av måluppfyllelse avseende nämndens mål och samt vilka åtgärder som nämnden avser vidta vid avvikelser. Delårsrapport och verksamhetsberättelse behandlas i nämnden och därefter i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Nämnderna ska därutöver följa upp verksamheten via kontinuerliga **månadsuppföljningar** per februari, mars, juli och oktober. Är nämndens bedömning att målen inte kommer att nås, ska eventuella avvikelser så snart det är möjligt rapporteras till kommunstyrelsen.

Bolagsstyrelsen är ansvarig för sin verksamhet. Bolagen ska lämna delårsrapport per 30 april och 31 augusti. Årsredovisning lämnas efter årets slut.

Förutom att bidra till de kommunala målen ska verksamheterna säkerställa att de uppfyller de krav som ställs genom lagstiftning och andra styrdokument. Uppföljning och analys baseras på egenkontroll, riskhantering och avvikelshantering.

Riskhantering och internkontroll

Arbetet med riskhantering och internkontroll utgör ett komplement till övrig planering och uppföljning enligt styrprocessen. Det syftar till att upptäcka och korrigera felaktigheter i agerandet som t ex dåligt utnyttjande av resurser eller för stort, eller onödigt, risktagande. Arbetet kommer till uttryck i dels en *riskhanterings- och kontrollplan* som nämnderna beslutar om i anslutning till att nämndplanerna behandlas, dels en redovisning av resultatet av genomförda internkontrollåtgärder när nämndernas verksamhetsberättelser behandlas efter årets slut.

Även kommunstyrelsen utarbetar en *riskhanterings- och internkontrollplan* under hösten före varje verksamhetsår och redovisar resultatet av genomförda kontrollinsatser efter årets slut.

Kommunikation

Det är viktigt att kommunplanens innehåll är väl känt av kommunens invånare, de förtroendevalda och kommunens medarbetare. Den långsiktiga visionen, strategier och mål för mandatperioden kommuniceras till personal vid arbetsplatsträffar och till medborgare via kommunbilagan i Mitt i Tyresö och via tyreso.se. Delårsrapporten redovisas på intranätet och tyreso.se, och diskussioner ska ske med berörd personal. Vid årets slut redovisas måluppfyllelsen tydligt i årsredovisning och utvalda delar i kommunbilagan.

Kommunledningskontoret utarbetar en kommunikationsstrategi som beskriver de viktigaste budskapen och strategier för att nå ut med dessa. Varje verksamhet utarbetar på basis av nämndplanerna en *kommunikationsplan* som fastställer de viktigaste budskapen och innehåller kommunikationsinsatser kring det arbete som görs för att målen ska nås.

10 Styrprocessens årshjul

Styrprocessen följer nedanstående kalendarium.

Januari/februari

- Årlig översyn av styrprocessen
- Framtagande av omvärldsanalys
- Strategidagar med kommunstyrelsen och nämndpresidierna
- Bokslut och årsredovisning

Mars/april

- Strategidagar med kommunstyrelsen och presidierna
- Anslagsfördelning till verksamhetsområden
- Uppdrag till verksamhetsområden
- Årsredovisning i kommunstyrelsen/kommunfullmäktige
- Nämndernas verksamhetsberättelser redovisas i kommunstyrelsen/kommunfullmäktige
- Remiss till nämnder, bolag, råden och centrala samverkansgruppen
- Remissvar sammanfattning

Maj/juni

- Kommunstyrelsen beslutar om förslag till kommunplan och budget för kommande år
- Delårsrapport per den 30 april i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige
- Kommunfullmäktige beslutar om kommunplan för de tre kommande åren och skatt för ett år framåt

Augusti/september

- Nämnder/bolag arbetar med kommunplanen och bryter ned den till 1-åriga mål och budget i nämndplanerna

Oktober

- Delårsrapport per den 31 augusti i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige
- Nämnderna beslutar om nämndplan

November/december

- Kommunfullmäktige konfirmerar kommunplanen (vid valår ska nya fullmäktige fastställa planen)
- Kommunstyrelsen behandlar nämnd- och bolagsplaner (kommunstyrelsens uppsiktsansvar)
- Utvärdering av styrprocessen kommunstyrelsen och presidierna
- Förvaltningarna tar fram verksamhets-/enhetsplaner

11 Förteckning över kommungemensamma styrdokument

Policy

Trafikpolicy

Policy för fakturerings- och kravverksamhet (KS 2005)

Arbetsmiljöpolicy (KS 2007)

Policy ”Att vara chef i Tyresö kommun” (KS 2007)

Personalpolicy (KS 2008)

Policy för upphandling (KF 2010)

Kommunikationspolicy (2011)

Alkohol- och drogpolicy (KF 2011)

Riskhanterings- och försäkringspolicy (KF 2011)

Risk- och säkerhetspolicy (KF 2012)

Likabehandlingspolicy (KF 2012)

Informationssäkerhetspolicy (KF 2014)

Ev. Energipolicy (KF 2014)

Ev. Finanspolicy (KF 2014)

Planer

Brottsförebyggande program (KS 2000)

Biblioteksplan (KF 2007)

Översiktsplan för Tyresö kommun (KF 2008)

Energiplan (KF 2008)

Grönplan (KF 2009)

Klimatstrategi (KF 2010)

Energieffektiviseringsstrategi (KS 2011)

Plan för hantering av extraordinära händelser (KF 2011)

Dagvattenhanteringsplan (KF 2011)

Styrprocess för Tyresö kommun (KF 2011)

Krisinformationsplan (KD 2011)

Likabehandlingsplan (KS 2013)

Riskhanterings- och kontrollplan 2014 (KS 2013)

Granskningsplan Medborgarfokus 2014 (KS 2013)

Tillgänglighetsplan (KS 2014)

Tillsynsplan enligt alkohollagen och tobakslagen (KS 2014)

Jämställdhetsplan 2013-2015 (KS 2014)

Ev. Kommunplan 2015-2018 (KF 2014)

Reglemente/Delegation

Gemensamt reglemente för samtliga nämnder (KF 2013)

Reglemente för valnämnden (KF 2013)

Revisionsreglemente (KF 2006)

Reglemente för kommunstyrelsen (KF 2012)

Reglemente för barn- och utbildningsnämnden (KF 2012)

Reglemente för byggnadsnämnden (KF 2012)

Reglemente för gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden (KF 2012)

Reglemente för kultur- och fritidsnämnden (KF 2012)

Reglemente för krisledningsnämnden (KF 2012)

Reglemente för socialnämnd (KF 2012)

Reglemente för Södertörns överförmyndarnämnd (KF 2010)

Attestreglemente (KF 2004)

Arkivreglemente (KF 2012)

Arbetsordning för kommunfullmäktige (KF 2010)

Arbetsordning för kommunala pensionärsrådet (KF 2010)

Arbetsordning för kommunala rådet för funktionshinder (KF 2010)

Arbetsordning för kommunstyrelsens särskilda utskott (KS 2011)

Arbetsordning för kommunstyrelsens utskott för miljö och samhällsbyggnadsfrågor (KS 2011)

Arbetsordning för demokratiberedningen (KS 2011)

Delegationsordning inom kommunstyrelsens verksamhetsområde (KS 2013)

Bestämmelse om ersättning till förtroendevalda (KF 2014)

Bolagsordning för Tyresö bostäder AB (KF 2014)

Ägardirektiv för Tyresö bostäder AB (KF 2012)

Riktlinje/föreskrift

Rutin för klagomålshantering (KS 2001)

Ekonomiska regler för resultatenheter (KF 2008)

Riktlinje för upphandling i Tyresö kommun (KS 2010)

Riktlinje för sponsring (KS 2011)

Riktlinjer för när förtroendevalda och anställda erbjuds förmåner av utomstående (KS 2011)

Lokala hälsoskyddsföreskrifter (KF 2011)

Riktlinjer i händelse av oljeutsläpp till havs (KS 2011)

Riktlinje för representation, uppvaktning, resor m.m. (KS 2012)

Riktlinje för e-posthantering i Tyresö kommun (oklar beslutsinstans)

Lokal renhållningsordning (KF 2012)

Riktlinjer för inventarieförteckning och stöldskyddsmärkning i Tyresö kommuns verksamheter (KD 2012)

Riktlinje för uppföljning och utvärdering av upphandlade avtal i Tyresö kommun 2012 (KS 2012)

Riktlinjer för bisysslor (KD 2012)

Riktlinjer för tillfällig övernattning i skollokaler och liknande i Tyresö kommuns verksamheter (KD 2012)

Tillgänglighetshandbok (KF 2012)

Riktlinjer för närbarhet och bemötande i Tyresö kommun (KD 2013)

Allmänna ordningsföreskrifter för Tyresö kommun (KF 2013)

Riktlinjer vid klotter och liknande skadegörelse (KS 2013)

Ekonomihandbok (KD 2013)

Rutiner och uppdragsbeskrivning säkerhetsorganisation i Tyresö kommuns verksamheter (KD 2013)

Riktlinjer för användning av sociala medier (KD 2013)

Riktlinjer för systematiskt brandskyddsarbete (KD 2013)

Riktlinjer för riskhantering och internkontroll (KS 2013)

Riktlinjer för arbete med hbt i Tyresö (KS 2013)

Riktlinjer enligt alkohollagen (KS 2014)

Riktlinjer för hantering av extraordinära händelser i Tyresö kommun (KD 2014)

Styrdokument som upphört sedan kommunplan 2014

Säkerhetspolicy (KS 2007)

Brandskyddspolicy (KS 2008)

Klotterpolicy (KS 2009)

Servicepolicy (oklar beslutsinstans, har ersatts av riktlinjer för närbarhet och bemötande i Tyresö kommun, KD 2013)

Informationssäkerhetspolicy (KS 2010)

Riktlinje för representation, värdskap, resor m.m. (KS 2004)

Riktlinjer för internationellt samarbete (KS 2010)

Redovisningsföreskrifter (KF 1998)

Regler för inventering och förteckning av inventarier (KS 1999)

Reglemente för penninghantering (KF 1995)

Riktlinjer för kommunens borgensåtaganden (KF 2003)

Taxor och avgifter

Taxa/avgift	Beslut	Indexreglering?	Gäller from	Förvaltning
Vigsel (avbokningsavgift och vigselavgift ej folkbokförd i Tyresö)	27 nov 2012 (KS)	nej	2012-11-27	Kansli
Kopieringstaxa Mindre justeringar	13 okt 2011(KF), 16 maj 2013(KF)	nej	2011-11-01 2013-06-01	Kansli
Felparkeringsavgift, kontrollavgifter, avgifter och viten för trafikordningsplan, avgift för schaktnings-tillstånd Årlig prövning	16 maj 2013 (KF)	nej	2013-07-01	Samhällsbyggnadsförv
Avgift för upplåtelse av allmän platsmark samt flyttning, uppställning och skrotning av fordon Årlig prövning	16 maj 2013 (KF)	nej	2014-01-01	Samhällsbyggnadsförv
Taxa enligt alkohollagen och tobakslagen	15 dec 2011 (KF)	Ja, mot KPI (KS)	2012-01-01	Medborgar-fokus
Mät- och karttaxa revidering	16 mars 2013 (MSU) 6 mars 2014 (KF)	Ja, mot prisbas-belopp	2013-05-01 2015-01-01 (?)	Samhällsbyggnadsförv
Kulturskolan Indexering av avgifter	16 maj 2013(KF)	Ja – mot KPI	2013-07-01	Utvecklings förvaltning
Biblioteksavgifter	11 juni 2009 (KF)	nej	2009-07-01	Utvecklingsförvaltning
Bygglovsavgifter			I enlighet med PBL	Samhällsbyggnadsförv
Förskole- och fritidsavgifter			Styrs av nationell maxtaxa	Barn-och utbildnings- förvaltning
Avgift för Fritidsklubb	14 april 2011 (KF)	nej	2011-08-01	Barn- och utbildnings- förvaltning
Egenavgift för familjerådgivning	24 mars 2011 (KF)	nej	2011-06-01 Därefter höjning 2012	Socialförvaltning

Taxa/avgift	Beslut	Indexreglering?	Gäller from	Förvaltning
<p>Taxa inom omsorgen om äldre och personer med funktionsnedsättning</p> <p>Justering - höjning förbehållsbelopp</p>	<p>14 april 2011 (KF)</p> <p>15 nov 2012 (KF)</p>	<p>Indexering mot prisbas-beloppet</p>	<p>2011-05-01</p> <p>2013-01-01</p>	<p>Socialförvaltning</p>
<p>Renhållningstaxa</p> <p>Reviderad taxa</p>	<p>14 febr 2013 (KF)</p> <p>12 juni 2013 (KF)</p>	<p>Ja</p>	<p>2013-03-01</p> <p>2014-01-01</p>	<p>Samhällsbyggnadsförv</p>
<p>VA-taxa</p> <p>anläggningsavgifter</p> <p>Brukningsavgifter</p> <p>Revidering av brukaravgifter</p>	<p>17 nov 2011</p> <p>13 dec 2012</p> <p>12 juni 2013(KF)</p>	<p>Ja, konsumentenpris-index</p>	<p>2011-11-17</p> <p>2013-01-01</p> <p>2014-01-01</p>	<p>Samhällsbyggnadsförv</p>
<p>Lokaltaxor Kultur- och fritidsnämnden</p>	<p>10 maj 2012 (KF)</p>	<p>Nej</p>	<p>2013-01-01</p> <p>Justering 2014-01-01</p>	<p>Utvecklingsförvaltning</p>
<p>Avgift förlorat bibliotekskort</p>	<p>10 maj 2012</p>	<p>Nej</p>	<p>2013-01-01</p>	<p>Utvecklingsförvaltning</p>
<p>Taxa för nyttjande av Tyresövallen och Trollbäckens IP inklusive kontrollavgift</p>	<p>10 maj 2012</p>	<p>Nej</p>	<p>2013-01-01</p> <p>Justering 2014-01-01</p>	<p>Samhällsbyggnadsförv</p>
<p> Taxor inom Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbunds verksamhet <ol style="list-style-type: none"> 1. Prövning enl. miljöbalken 2. Offentlig kontroll inom livsmedelsområdet 3. Tillsyn enl. strålskyddslagen 4. Kontroll animaliska biprodukter 5. Hot mot människors hälsa 6. Handel receptfria läkemedel 7. Kopiering offentliga handlingar </p>	<p>13 februari 2014 (KF)</p>	<p>Årlig uppdatering i samtliga medlemskommuner senast oktober varje år</p>	<p>2014-01-01</p>	<p>Södertörns miljö- och hälsoskydds förbund</p>

Taxa/avgift	Beslut	Indexreglering?	Gäller from	Förvaltning
Taxor för Södertörns brandförsvarsförbund <ol style="list-style-type: none"> 1. enl. lag om skydd mot olyckor 2. enl. lag o brandfarliga och explosiva varor 3. kopieringstaxa 	13 feb 2014 (KF)	Årlig uppdat- ering i samtliga medlems- kommuner senast oktober varje år	2014-01-01	Södertörns brandförsvarsförbund